

Reforma a rozvoj výuky Biofyziky pro potřeby 21. století

Číslo výzvy: **IPo - Oblast 2.2 (výzva 15)**

Reg. č. projektu: **CZ.1.07/2.2.00/15.0215**

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Strategie přípravy biologických vzorků pro elektronovou mikroskopii

Jana Nebesářová

Biologické centrum AV ČR a Přírodovědecká fakulta JU

České Budějovice

nebe@paru.cas.cz

Proč biologické vzorky nejsou vhodné pro prohlížení v elektronových mikroskopech?

- obsahují velké množství vody(70-90 %)
- jsou tvořeny lehkými prvky (C,H,O,N...)
- nejsou trvanlivé (autolytické posmrtné procesy)
- pro pozorování v TEM svoji velikostí často přesahují penetrační limit urychlených elektronů (totální preparáty, ultratenké řezy)
- pro pozorování v SEM nejsou suché biologické vzorky dostatečně elektricky a tepelně vodivé

Je nutné je k pozorování v elektronových mikroskopech upravovat!

Jak se zbavit vody

Sušení

Zmrazení

Sušení

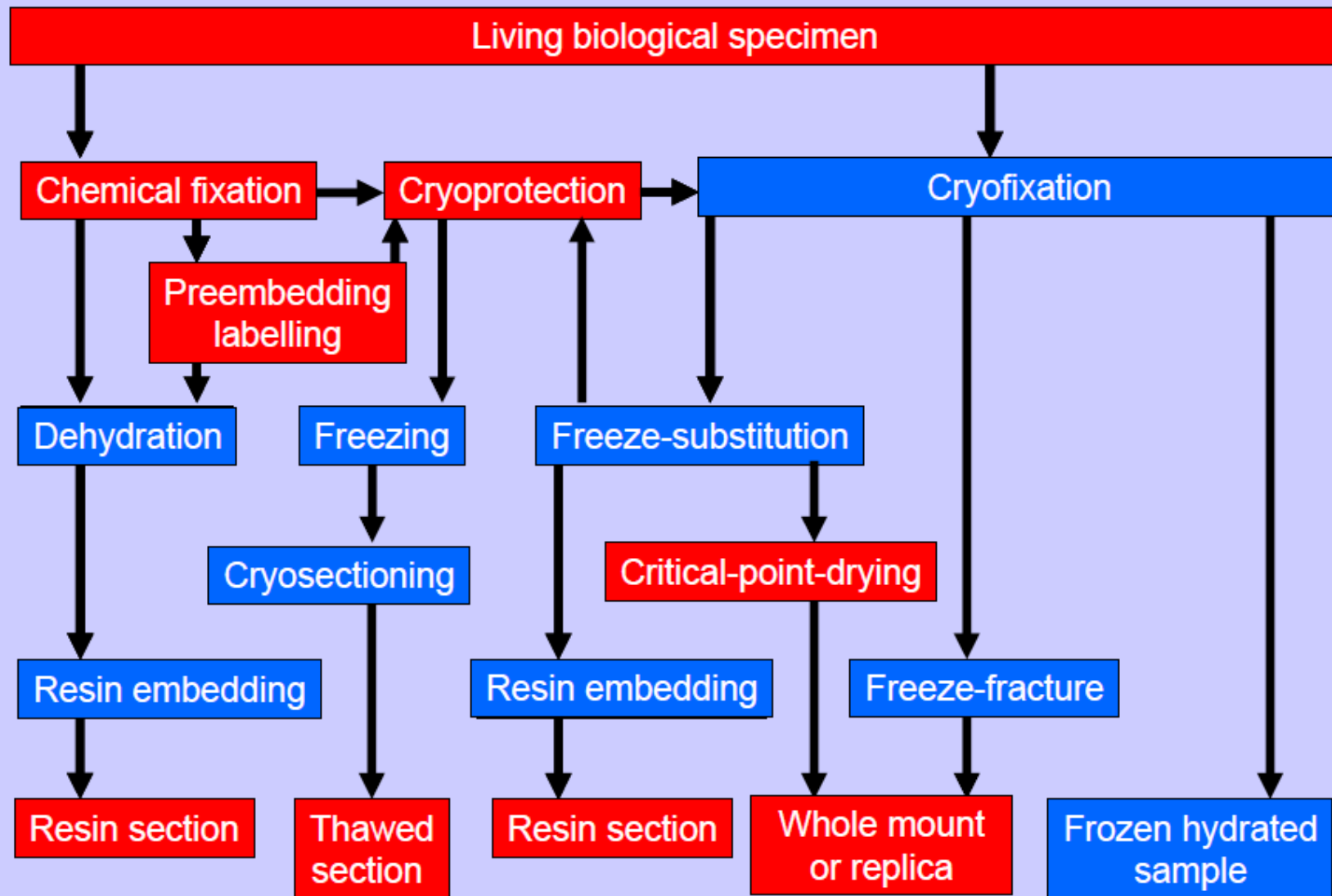
Kent McDonald, UC Berkeley

Mrazení

Kent McDonald, Berkeley

Chemické metody zpracování vzorku

Fixace - primární: aldehydy (glutaraldehyd), sekundární: oxidační činidla (oxid osmičelý)

Dehydratace - nahrazení vody organickými rozpouštědly (aceton, etanol, propylenoxid, amylacetát...)

TEM

SEM

Infiltrace - prosycení vzorku pryskyřicí

Zalévání - epoxidové pryskyřice (Epon, Spurr, Durcupan), akrylátové pryskyřice (LR White, Lowicryly)

Příprava ultratenkých řezů - z vybrané oblasti se nakrájí řezy tloušťky do 100 nm

Kontrastování - adsorpce atomů těžkých kovů na povrch ultratenkých řezů (citrát olova, acetát uranylu)

Sušení - metodou kritického bodu, mrazové sušení, alternativní metody

Lepení

Pokovení - naprášením tenké vrstvy kovu (do 20-30 nm), Au, Pt, slitina Pt a Pa

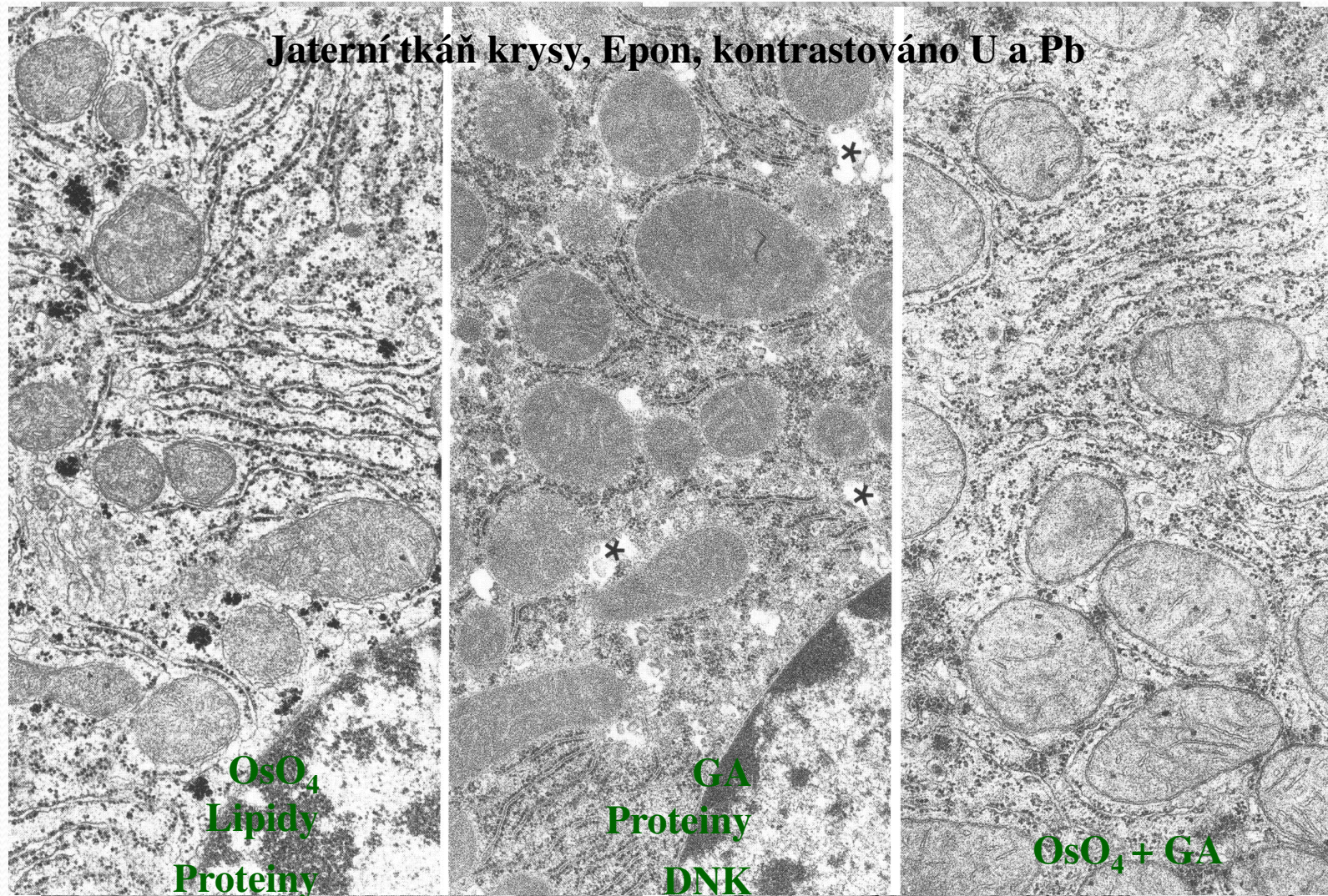
Fixace

Kvalita fixace je ovlivněna řadou parametrů:

- výběr fixačního činidla, jeho koncentrace ve fixačním roztoku
- složení fixačního roztoku - výběr pufru a jeho koncentrace, přídavky látek ovlivňujících průběh fixace
- velikost fixovaného vzorku a množství fixačního roztoku
- teplota, osmolalita a pH fixačního roztoku
- způsob provedení fixace (imerzní, perfúzní)
- doba fixace
- mikrovlnné ozáření

Artefakty způsobené fixací

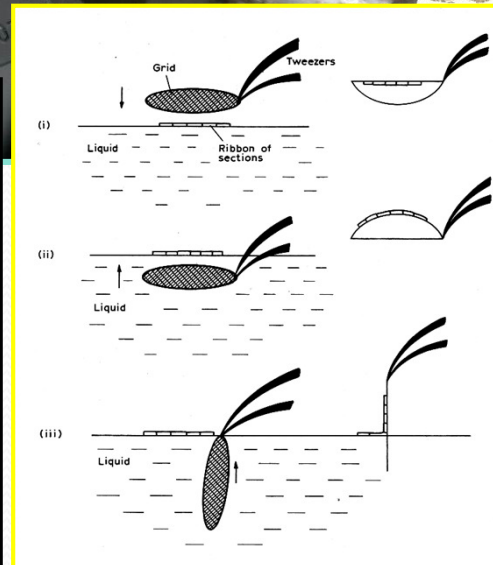
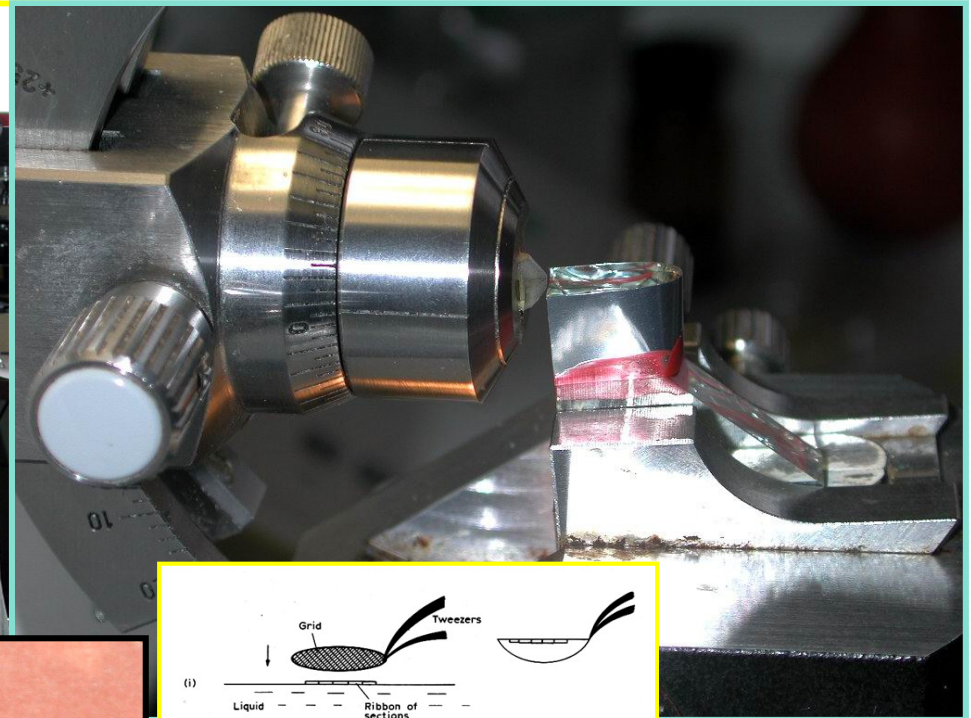

Příprava ultratenkých řezů

Ultramikrotom

Diamantový a
skleněný nůž

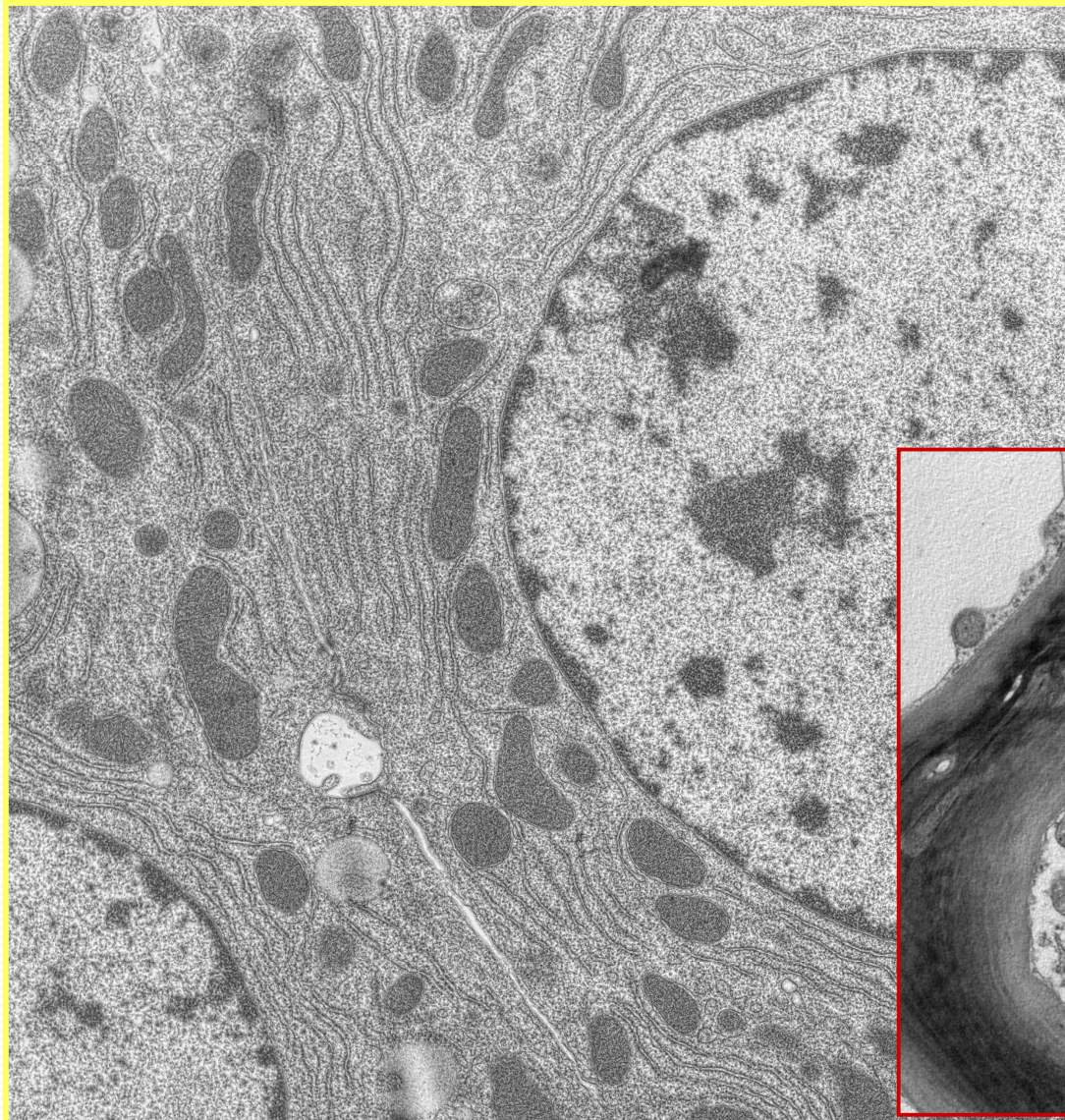

Držák
Preparátu

Sbírání
řezů

Buněčná ultrastruktura

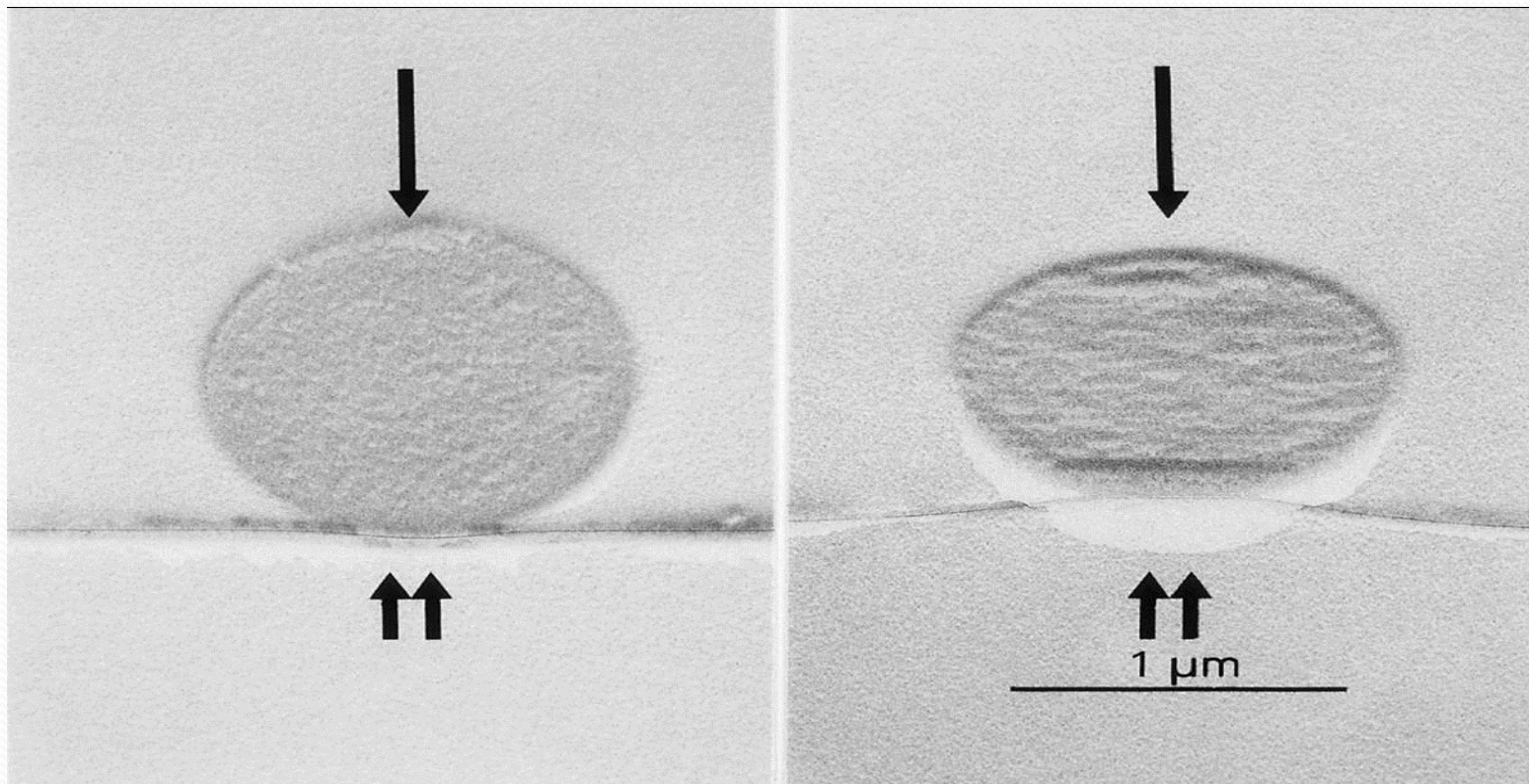
Jaterní buňka

Rostlinná buňka

Příprava ultratenkých řezů - komprese

Polystyrenové kuličky zalité v Eponu, krájené diamantovým nožem s řezným úhlem 15° (vlevo) a 45° (vlevo) – autor H.Gnaegi

Oscilující diamantový nůž

D. Studer, H. Gnaegi: Minimal compression of ultrathin sections with use of an oscillating diamond knife, J. of Microscopy, Vol.197, 94-100, 2000

2005 – Diatome

Diamantový nůž s úhlem 35°

**Oscilátor – nízkonapěťový
piezoelektrický, vyvolává oscilaci
nože při požadované frekvenci a
amplitudě**

Napětí 0-30 kV

Frekvence 25-45 kHz

Automatické nastavení rezonance

Rozkmit: 400 nm

**Nůž určen pro krájení při pokojové
teplotě pro řezy tloušťky 10-80 nm**

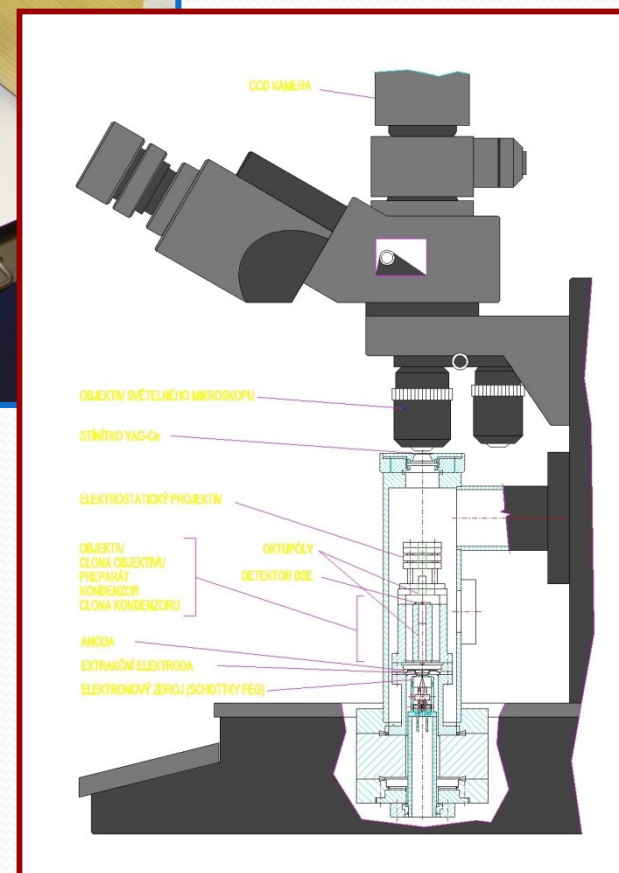
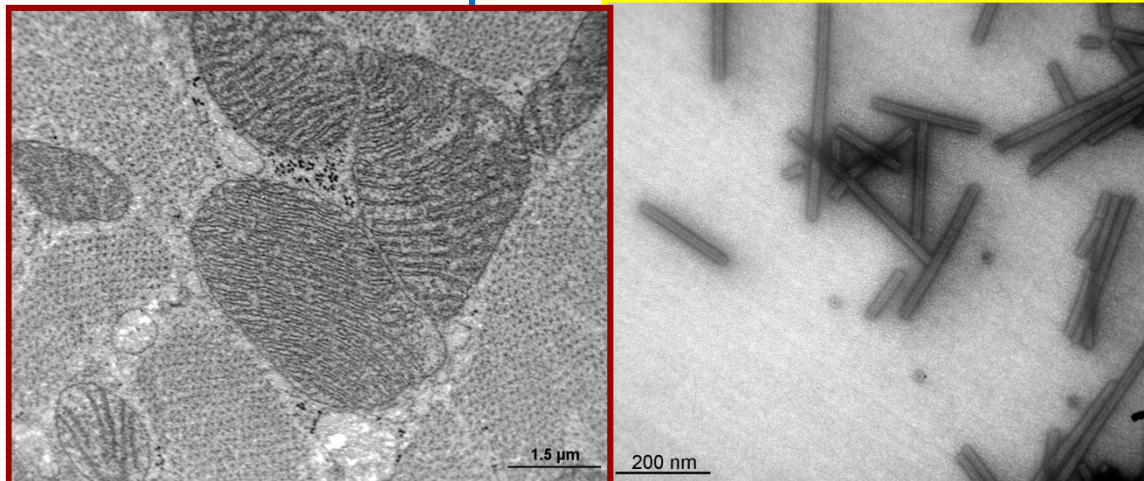

Nízkonapěťový elektronový mikroskop

LV EM 5

Ultrastruktura
srdečního svalu
myši

Virus tabákové
mozaiky

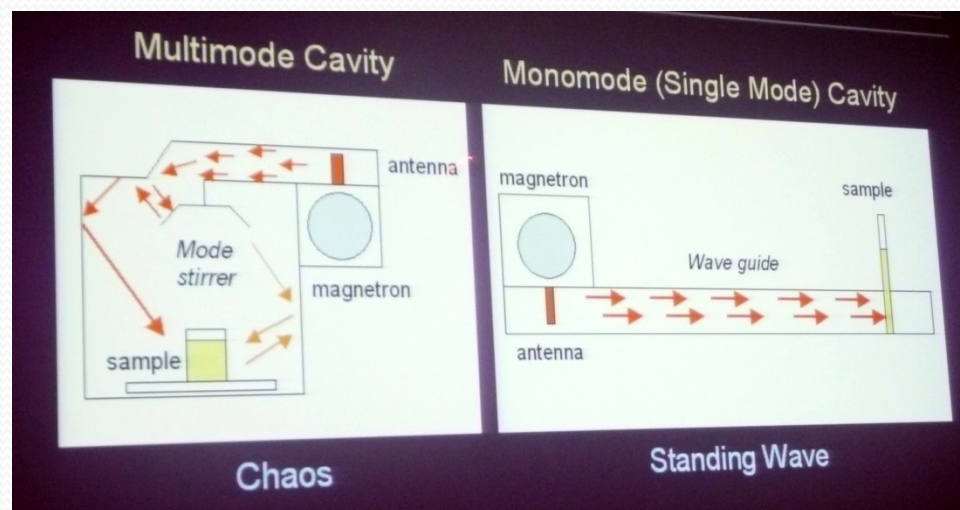

Mikrovlnné ozáření

- ovlivňují penetrační rychlost chemických činidel
- zahřívají vzorek
- ovlivňují propustnost membrán
- problém: nerovnoměrná distribuce tepla ve vzorku, obtížné měření teploty uvnitř vzorku, reprodukovatelnost výsledků

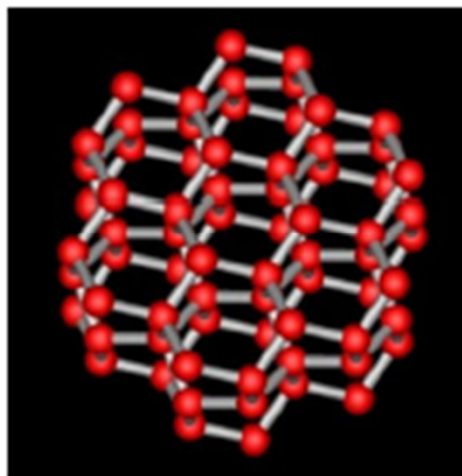
Mrázové metody

- **Výhody:**
- Buňky mohou být prohlíženy v přirozeném extracelulárním prostředí
- Enzymy a antigeny nejsou denaturovány
- Vzorky jsou zmrazeny během zlomku vteřiny – možnost sledovat časově závislé děje
- Zmrazení zpevní vzorky, z nichž pak mohou být přímo nařezány ultratenké kryořezy pro TEM
- **Nevýhody:**
- Drahé vybavení
- Nutnost skladovat vzorky při teplotách kapalného dusíku

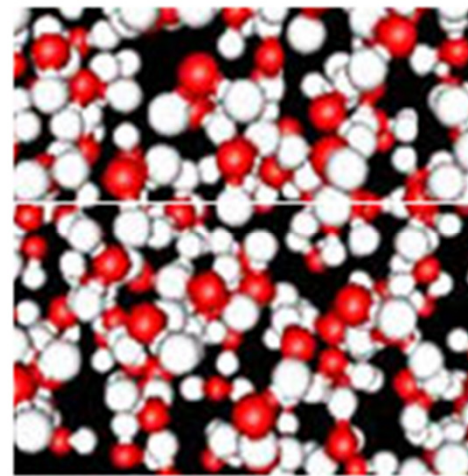

Vitrifikace

(z latinského vitreum) transformace látky ve sklo

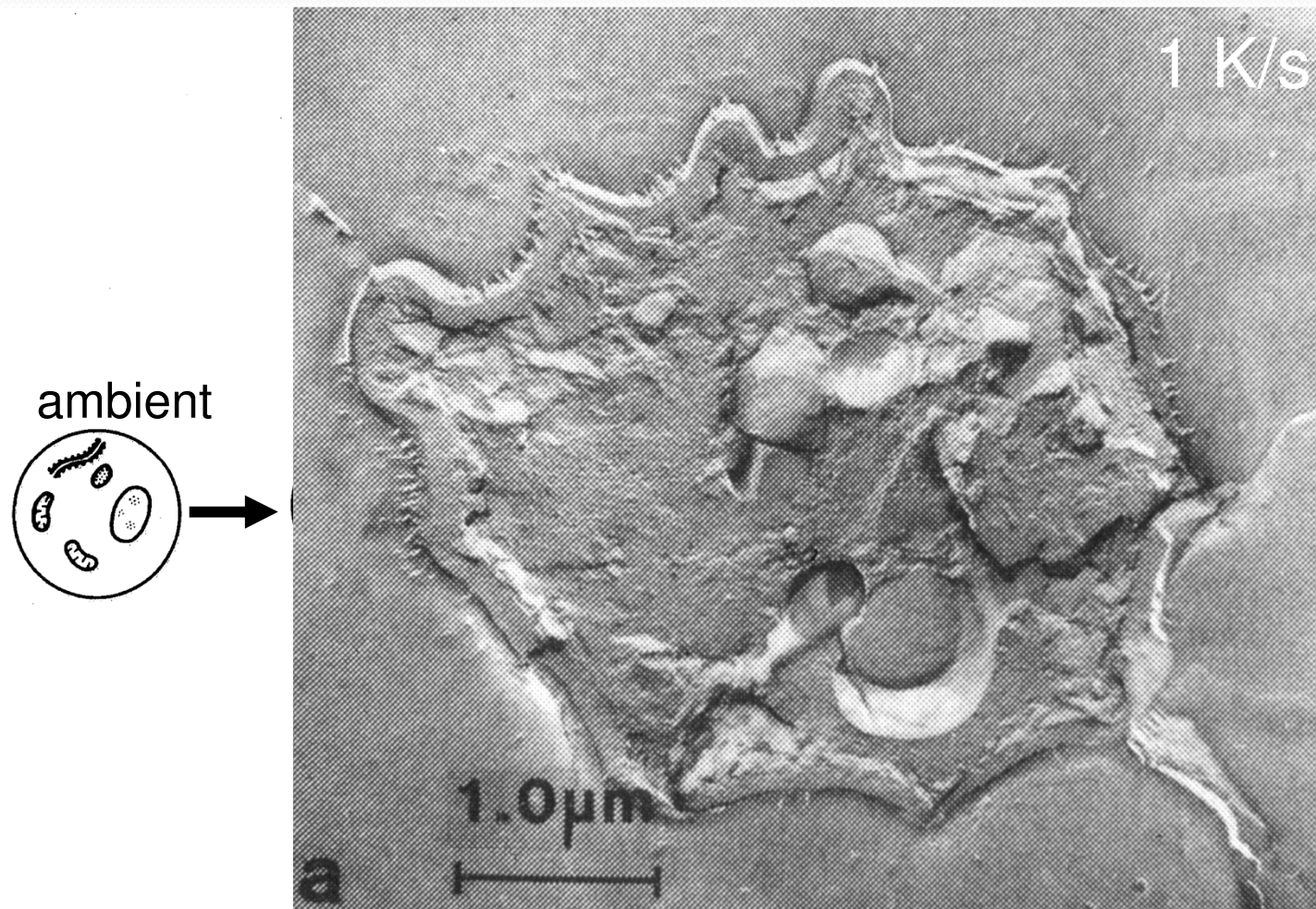
Krystalický led
- nižší hustotu, větší objem
než kapalná voda

Vitrifikovaný led
- zhruba stejnou hustotu
jako voda
- bez segregace rozpouštědla
a rozpuštěných látek

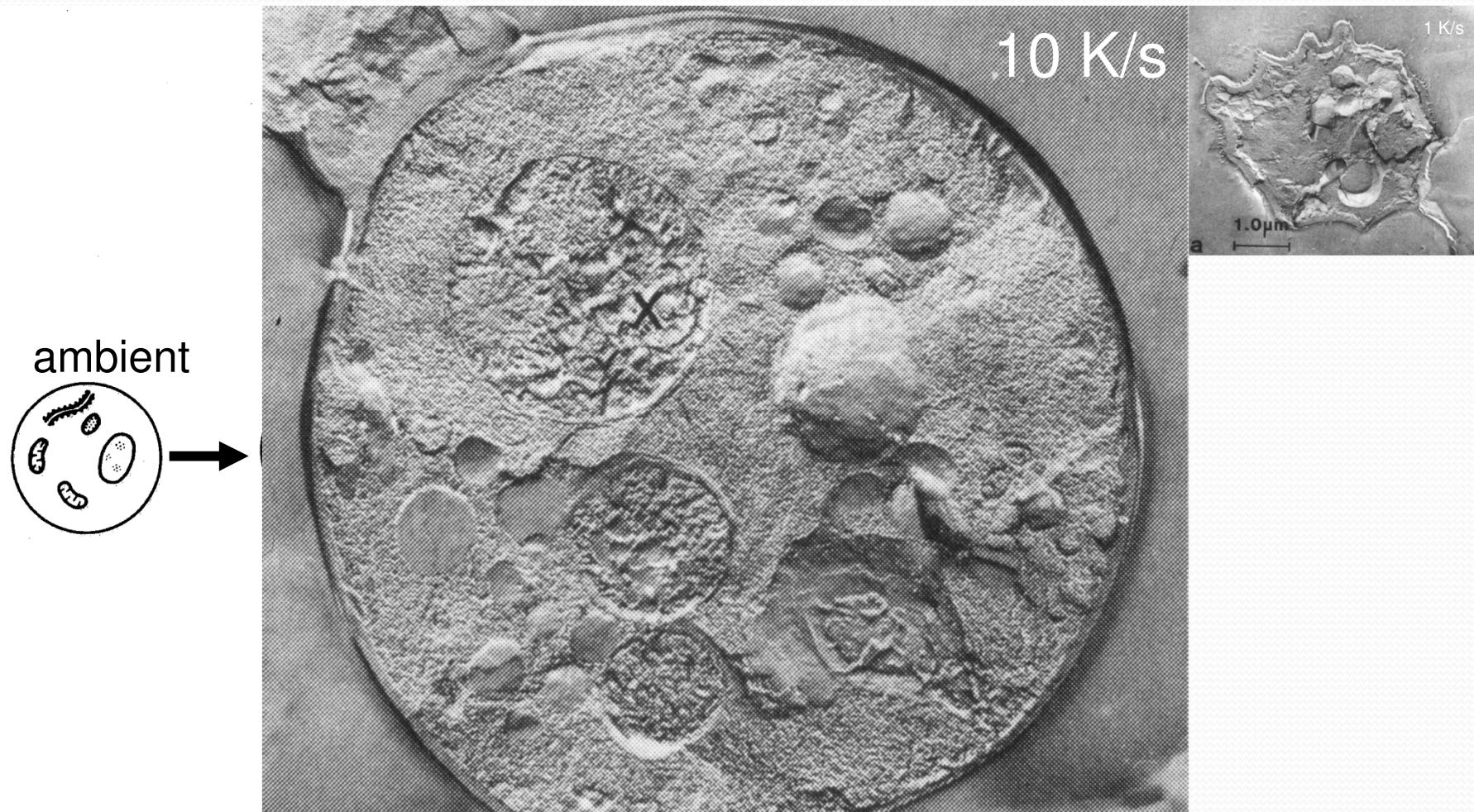
Mrazení

Robards AW, Sleytr UB, Low Temperature Methods in Biological Electron Microscopy. In: *Practical Methods in Electron Microscopy*, Glauert AM (ed), vol 10, Elsevier, Amsterdam, 1985.

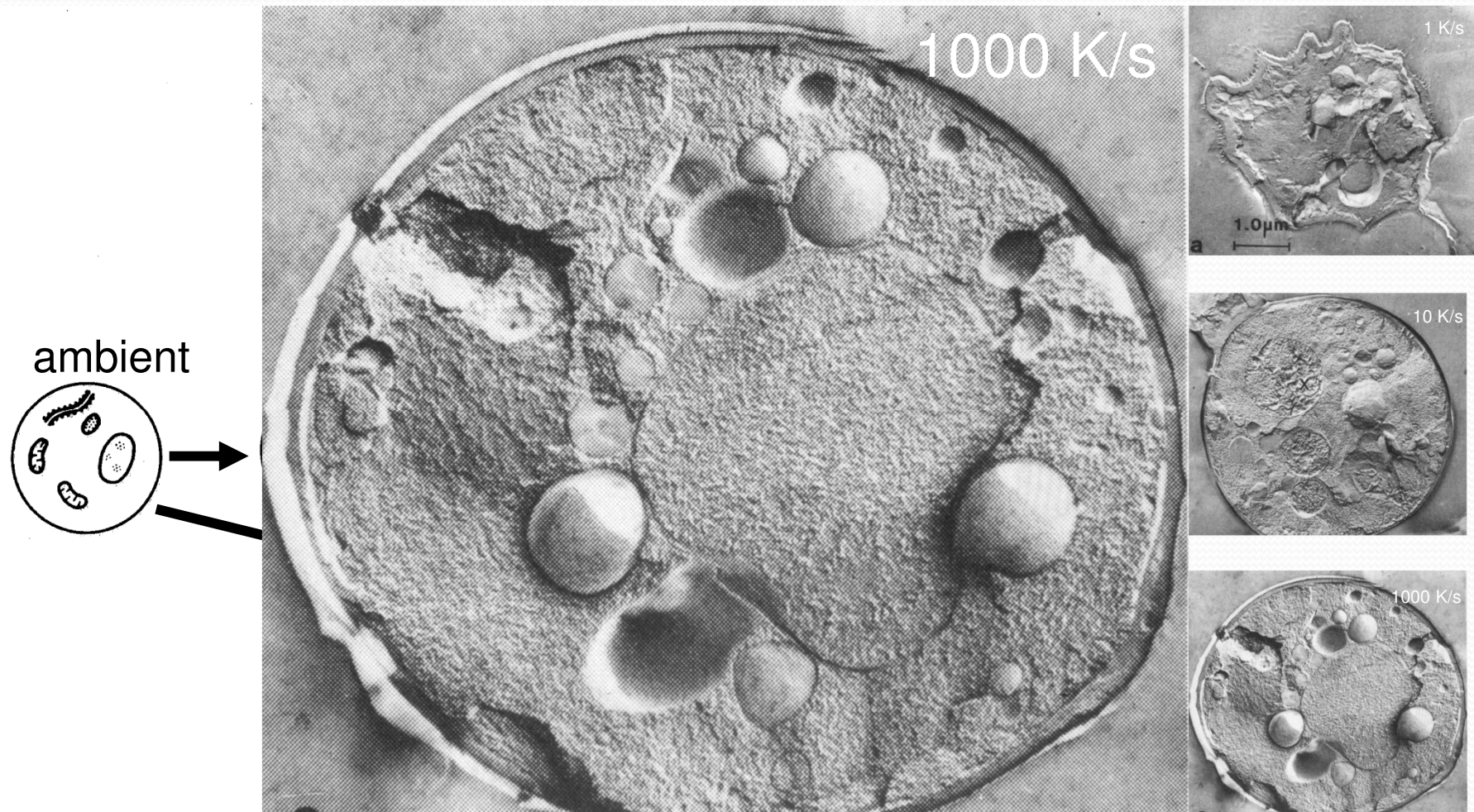
Mrazení

Robards AW, Sleytr UB, Low Temperature Methods in Biological Electron Microscopy. In: *Practical Methods in Electron Microscopy*, Glauert AM (ed), vol 10, Elsevier, Amsterdam, 1985.

Mrazení

Robards AW, Sleytr UB, Low Temperature Methods in Biological Electron Microscopy. In: *Practical Methods in Electron Microscopy*, Glauert AM (ed), vol 10, Elsevier, Amsterdam, 1985.

Jak dosáhnout vitrifikovaného ledu?

1/ rychlým mrazením ($>5 \times 10^{-5} \text{K/s}$) (teplota skelného přechodu -135°C musí být dosažena během milisekund)

Plunge freezing

2/ Mrazení při vysokém tlaku

High pressure freezing

3/ Použití kryoprotektantu během mrazení

Metoda Tokuyasu

Výběr chladiva

- Kapalný dusík

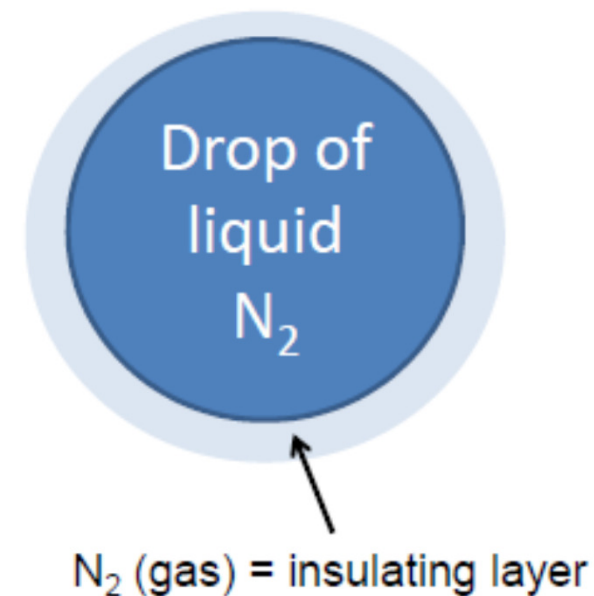
Bod varu: -196°C Bod tuhnutí: -210°C

Nízká teplotní kapacita, chlazený materiál je obklopen vrstvou plynu - izolátor

- Kapalný etan:

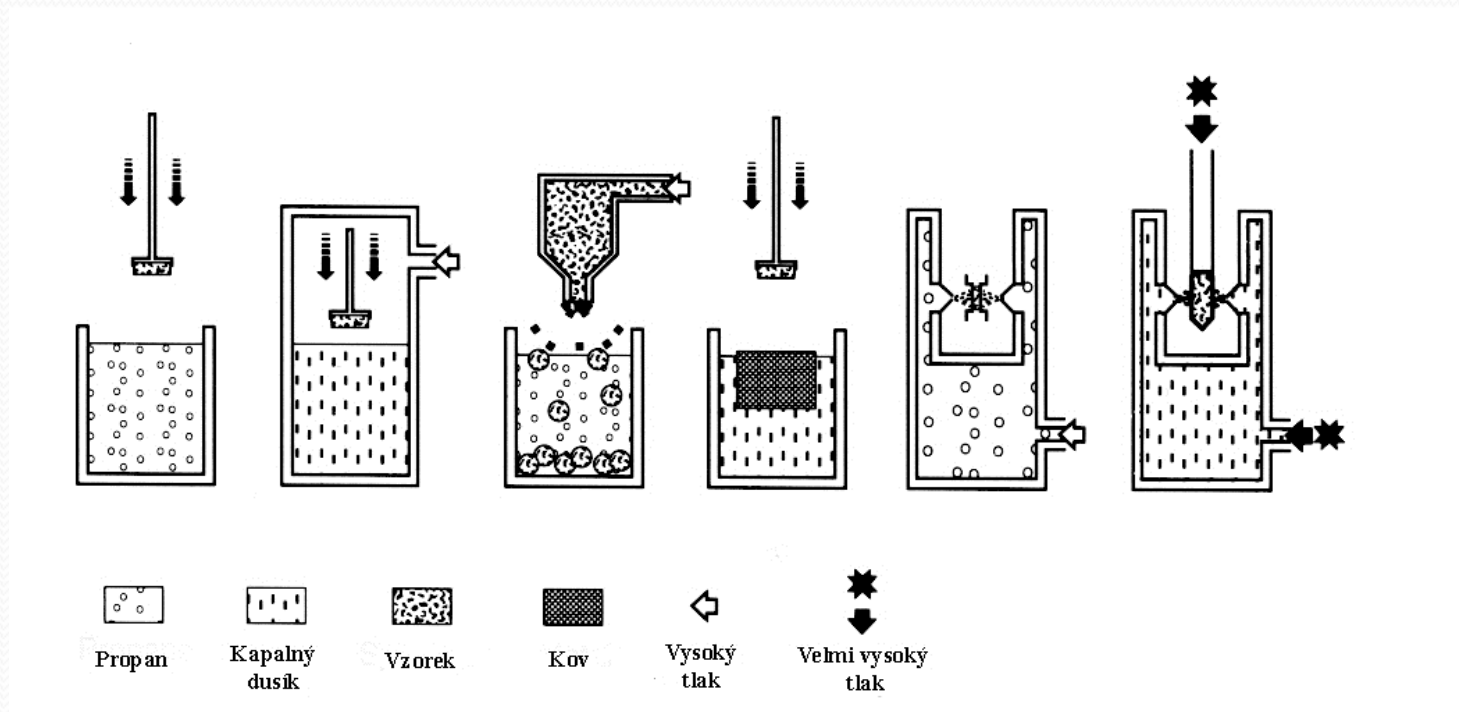
Bod varu: -88°C Bod tuhnutí: -182°C

Vysoká teplotní kapacita

Mrázová fixace

- Způsoby provedení

Maximální hloubka kryofixace

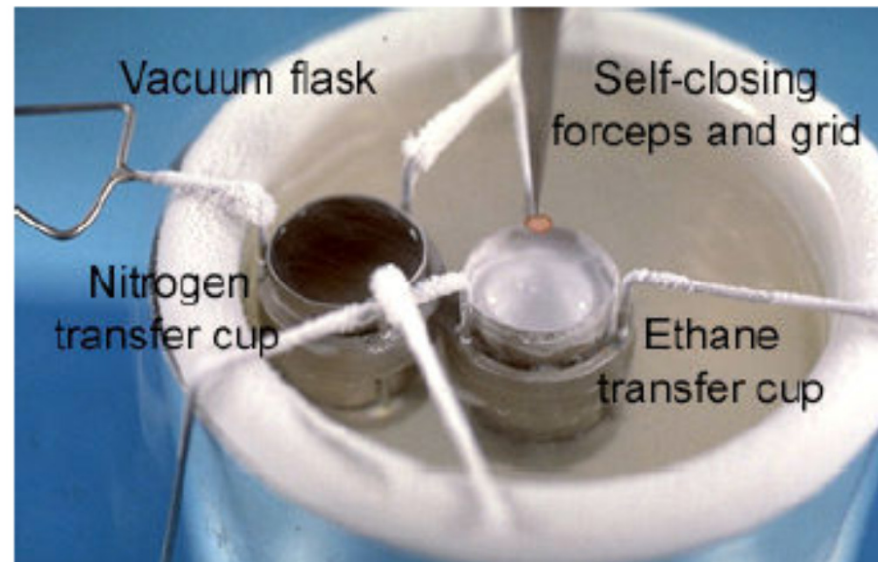
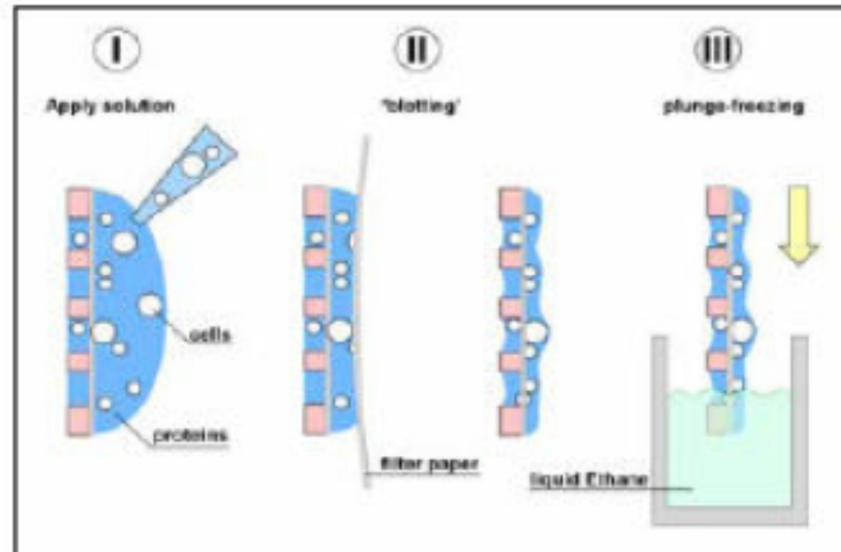
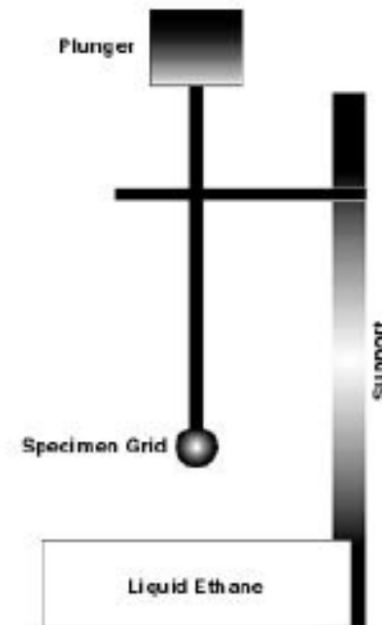
10 - 20 μm

100 - 200 μm

Plunge-freezing

- Vitrification of the small drop (up to 1 μm) containing the sample by plunging it into liquid ethane (boiling point -88°C)
- Vitrification up to 5 μm (thickness of the sample)

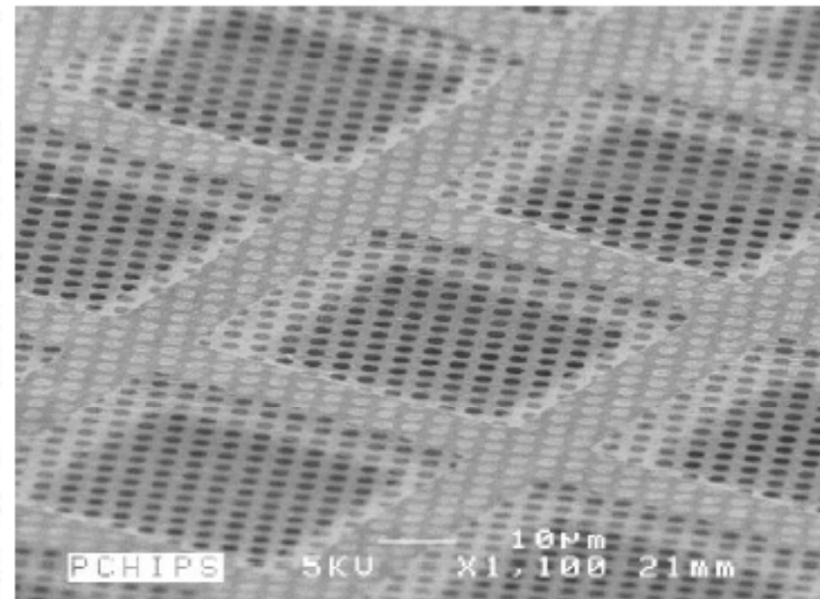
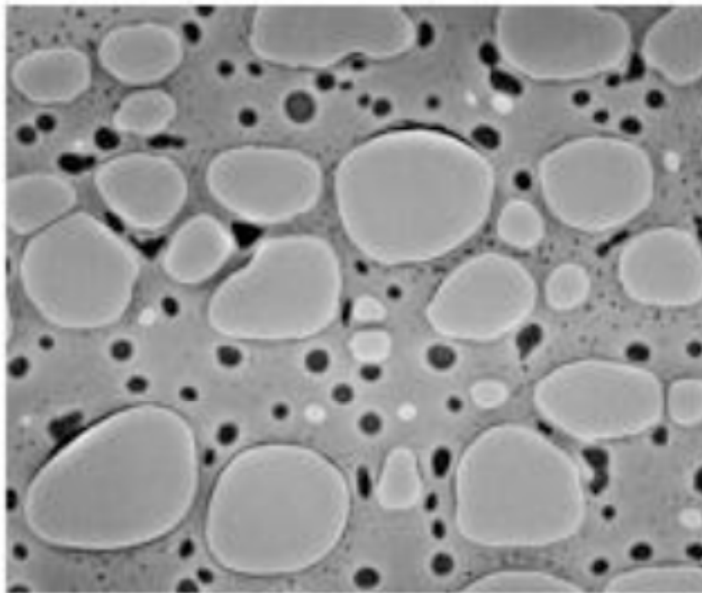
Plunge-Freezing

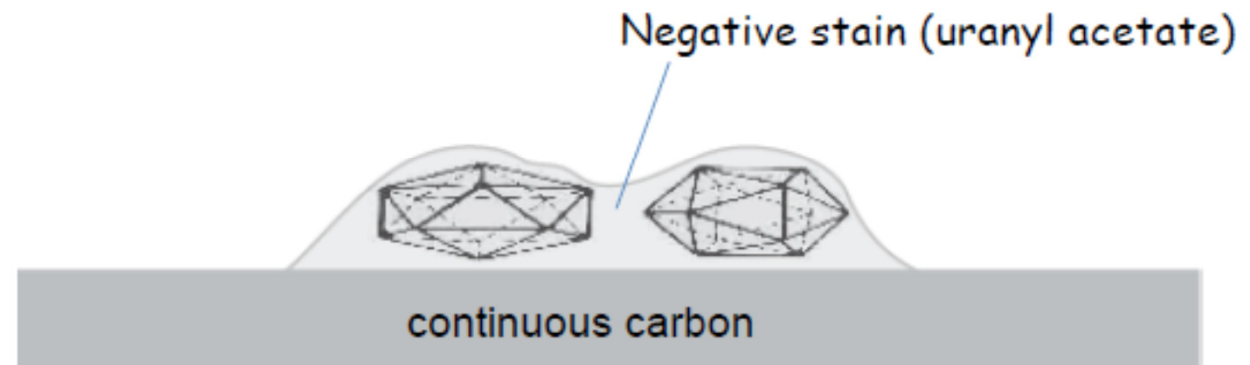

Grids for plunge-freezing

- holey carbon coated grid
- C-flat, quantifoil (commercial)

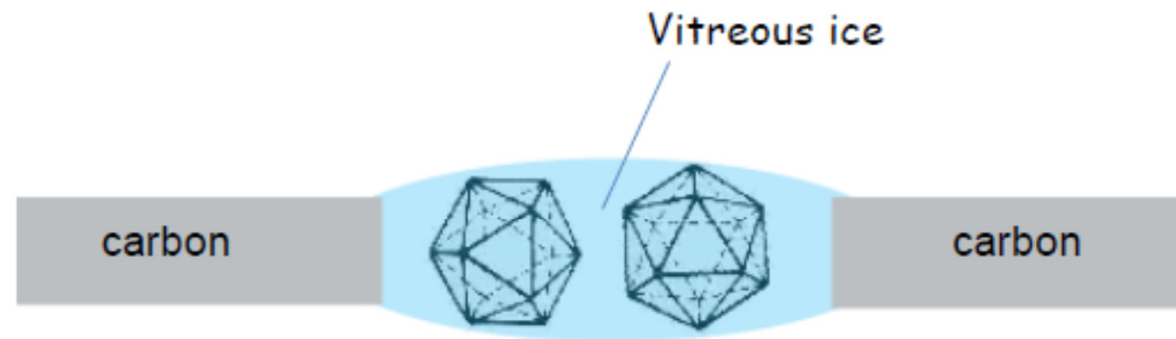

Negative staining

- particles are compressed after drying

Cryo

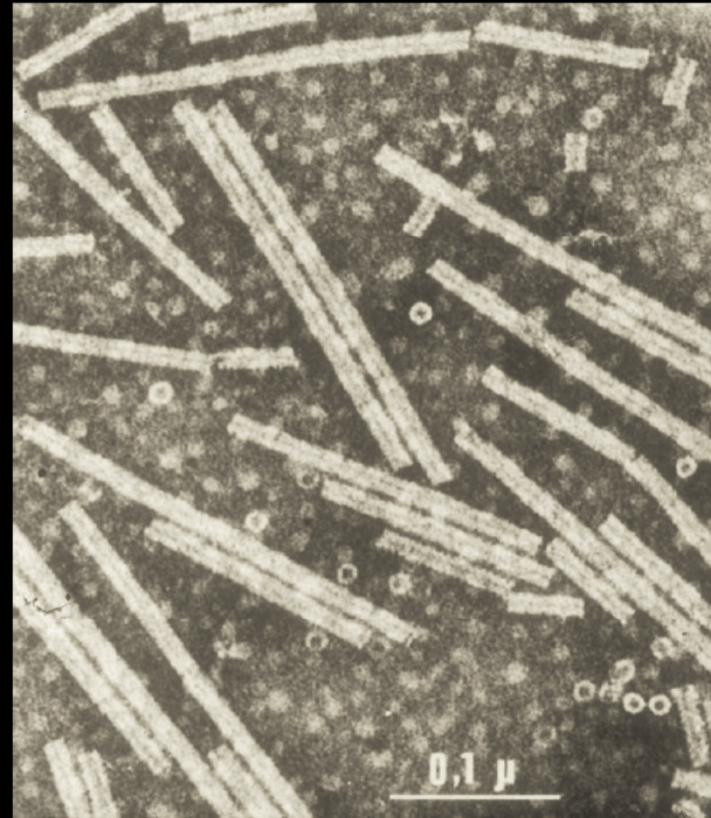
- particles are embedded in vitreous ice
- random orientation!!!

Metoda negativního kontrastu

TMV after shadowing and negative staining

with platinum

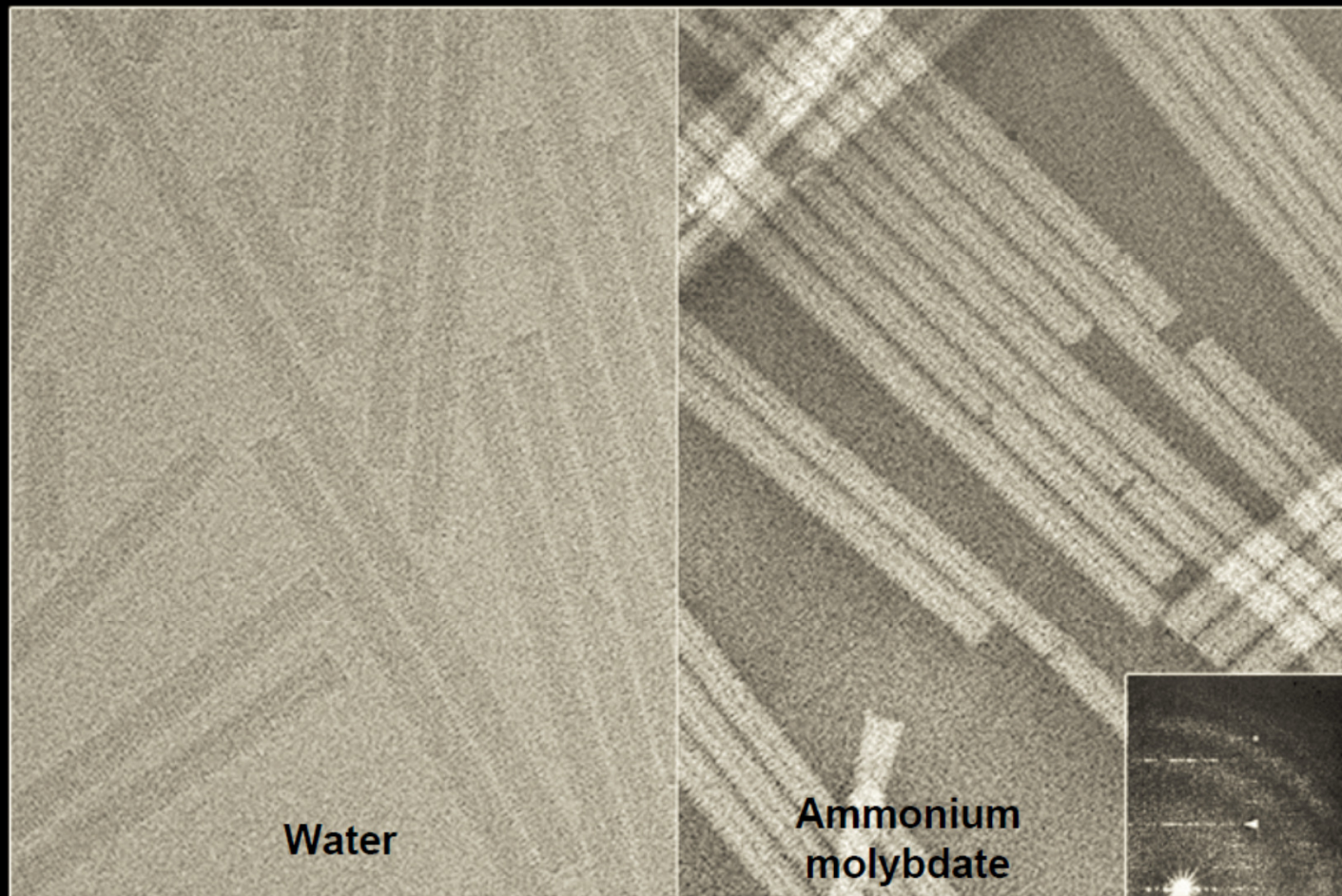
with phosphotungstic acid

Micrographs provided by Herrmann Frank, Tübingen

Metoda negativního kontrastu

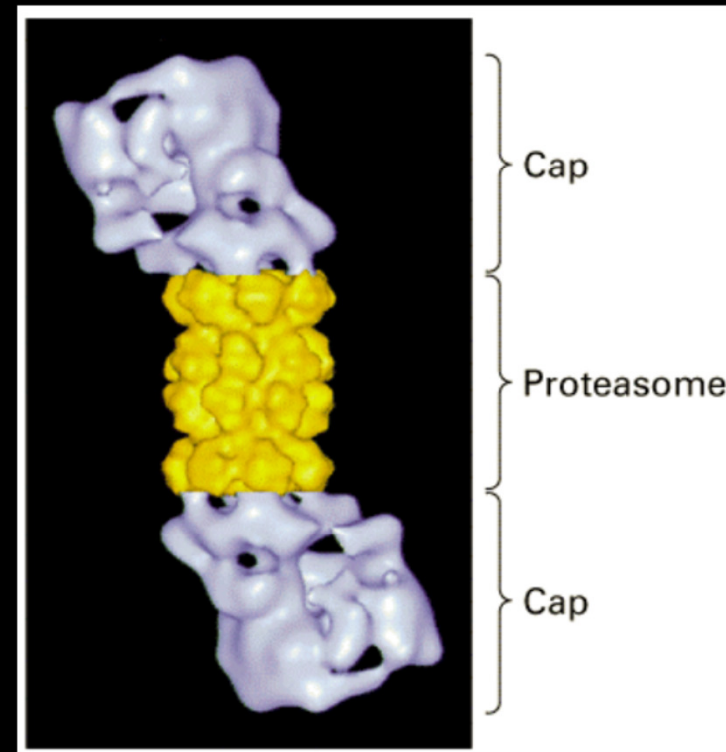
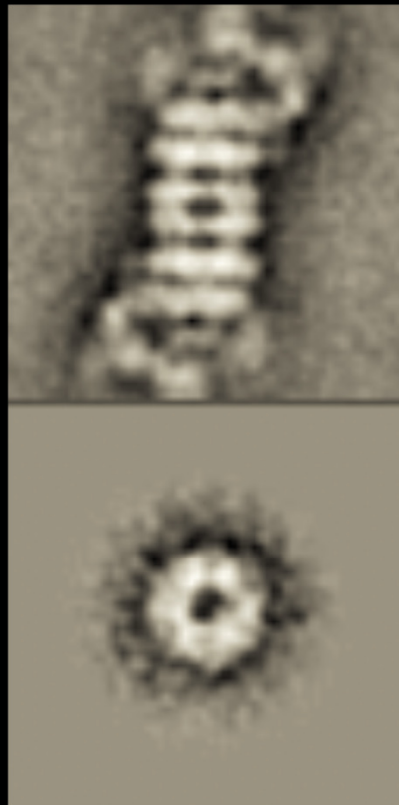
Cryo TEM of Tobacco Mosaic Virus

Micrographs provided by Marc Adrian, Lausanne

Metoda negativního kontrastu

Cryo TEM of proteasomes

Max Planck Institute for Biochemistry, Dept. of Molecular Structural Biology
<http://www.biochem.mpg.de/baumeister/>

Vitrifikace vzorků s tloušťkou nad $5\mu\text{m}$

High Pressure Freezing
(HPF)

Freezing at ambient vs. high pressure

	0.1 MPa (atmospheric pressure)	210 MPa
Melting point	0°C (273 K)	-22°C (251 K)
Nucleation temperature (supercooling water limit)	-42°C (231 K)	-92°C (181 K)
Cooling rate necessary for vitrification (cell)	$>1 \times 10^5$ K/s	1×10^3 K/s
Max. sample thickness which can be vitrified	$> 5 \mu\text{m}$	$> 200 \mu\text{m}$

High Pressure Freezing (HPF) devices

Leica EM PACT II

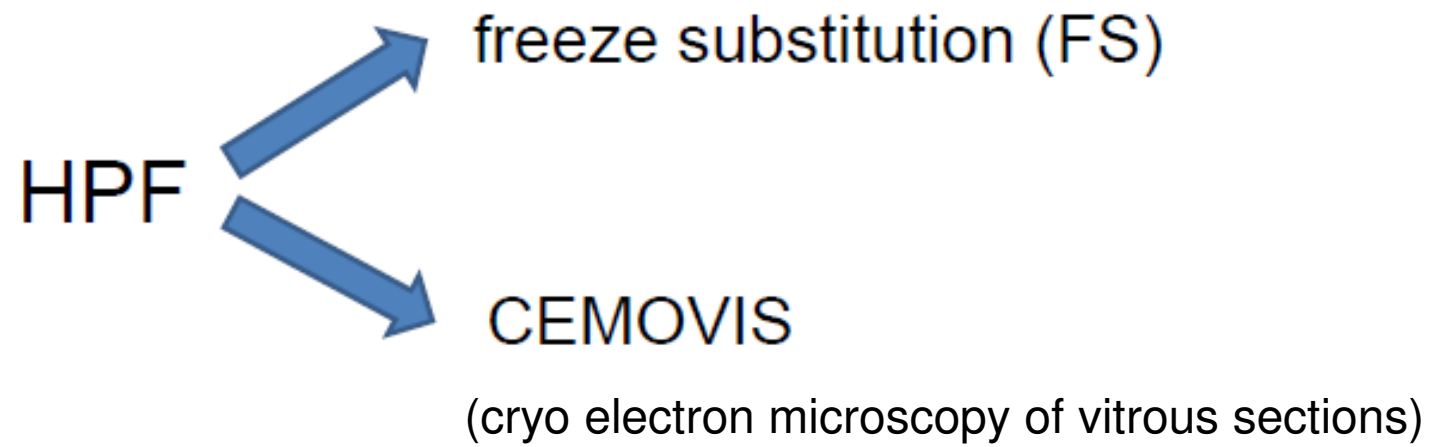

BAL-TEC HPM 010

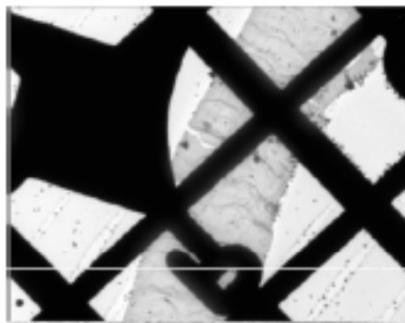
Leica HPM 100

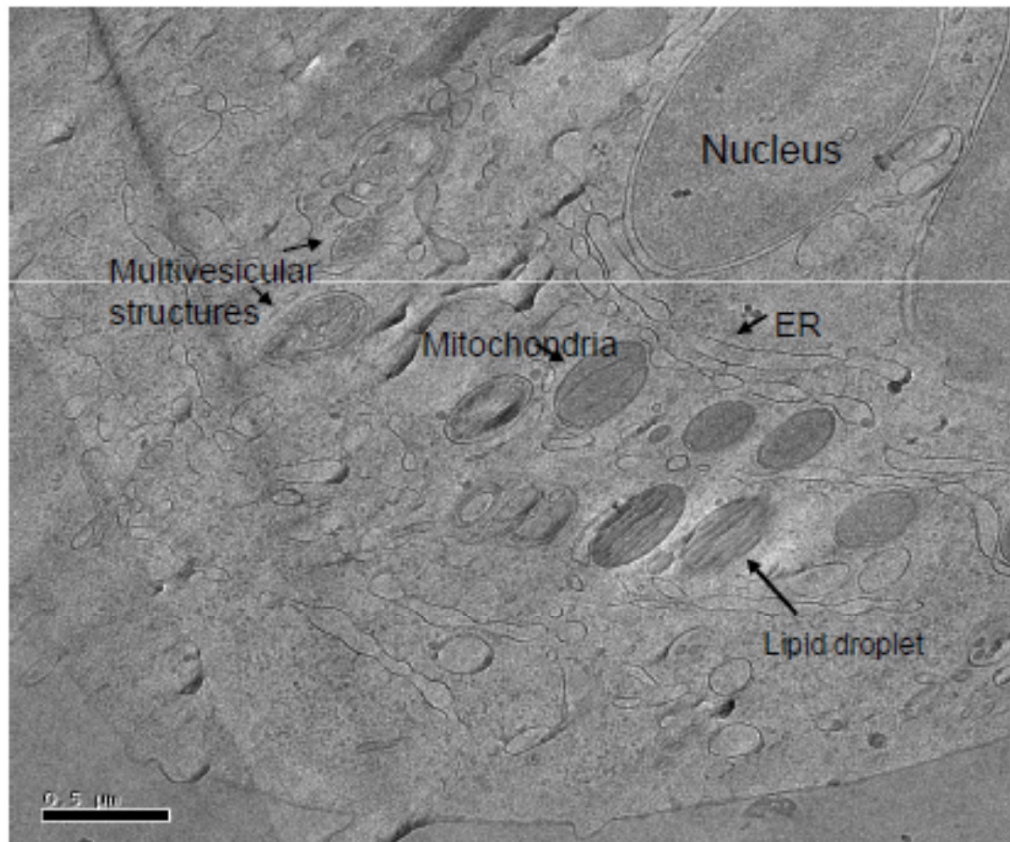

Cryo-EM of vitreous sections (CEMOVIS)

HPF $\longrightarrow$ cryo-sectioning ($T < -135^{\circ}\text{C}$) $\longrightarrow$ cryo-EM

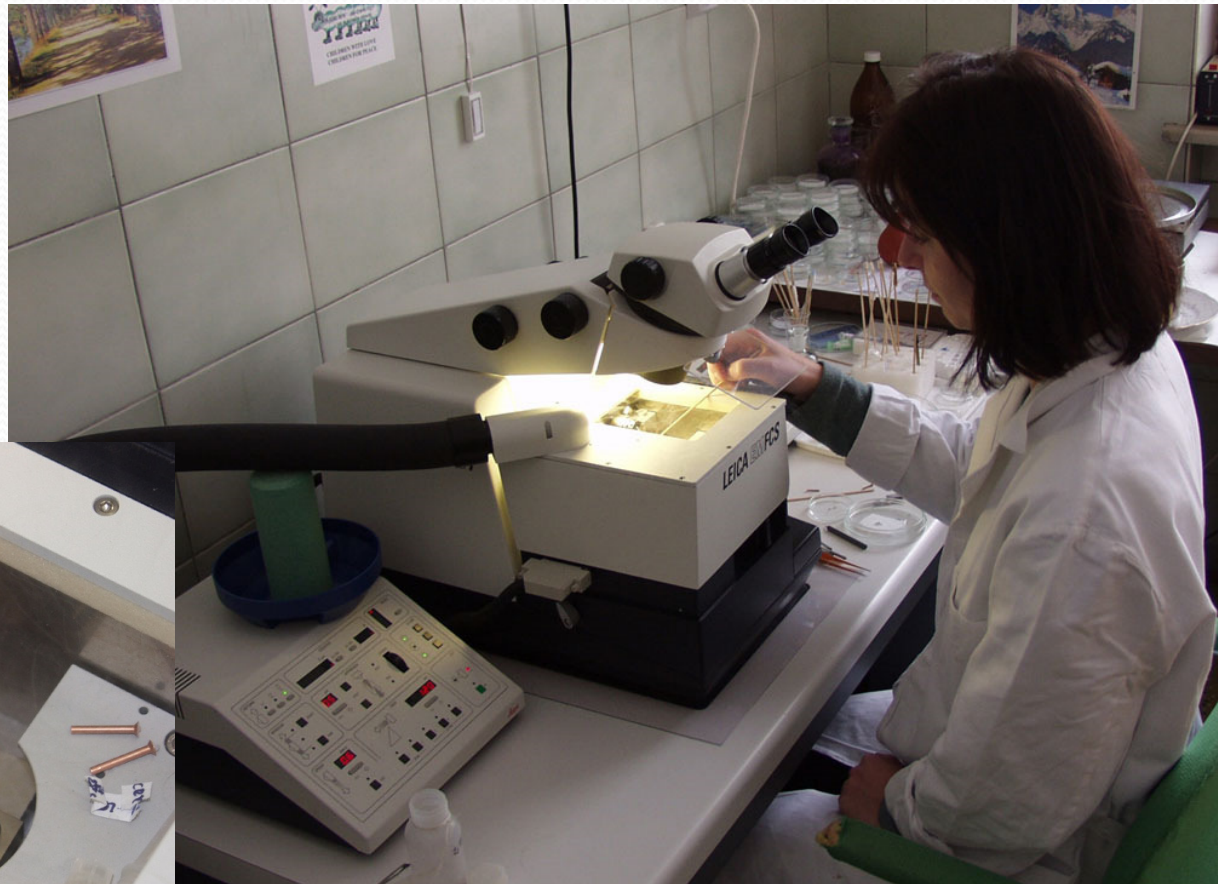
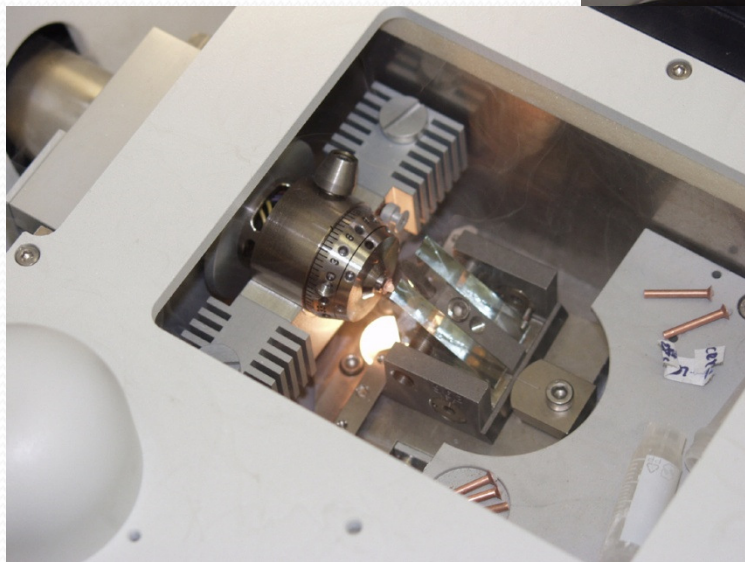

Leica, Ultramicrotome, FC6

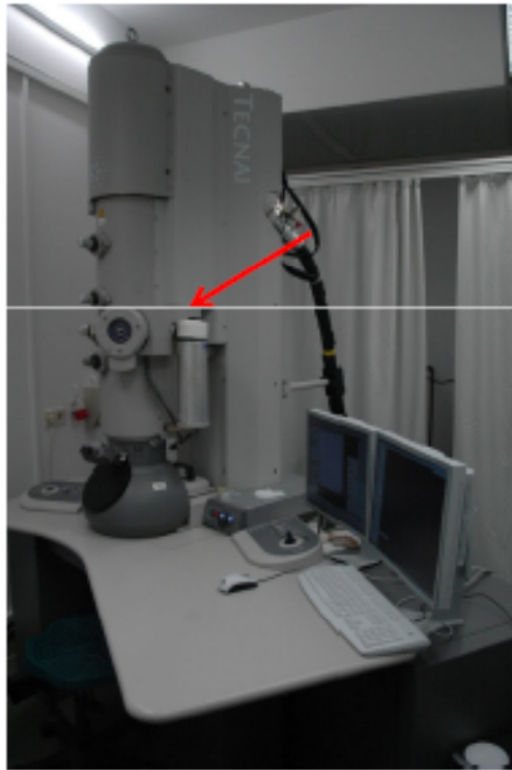
Kryoultramikrotomie

Příprava ultratenkých řezů ze zmrazených preparátů při teplotách pod -80°C

Cryo-electron microscopy

Transmission electron microscope operated at temperatures below $-135\text{ }^{\circ}\text{C}$
(glass transition temperature)

Tecnai F30, FEI

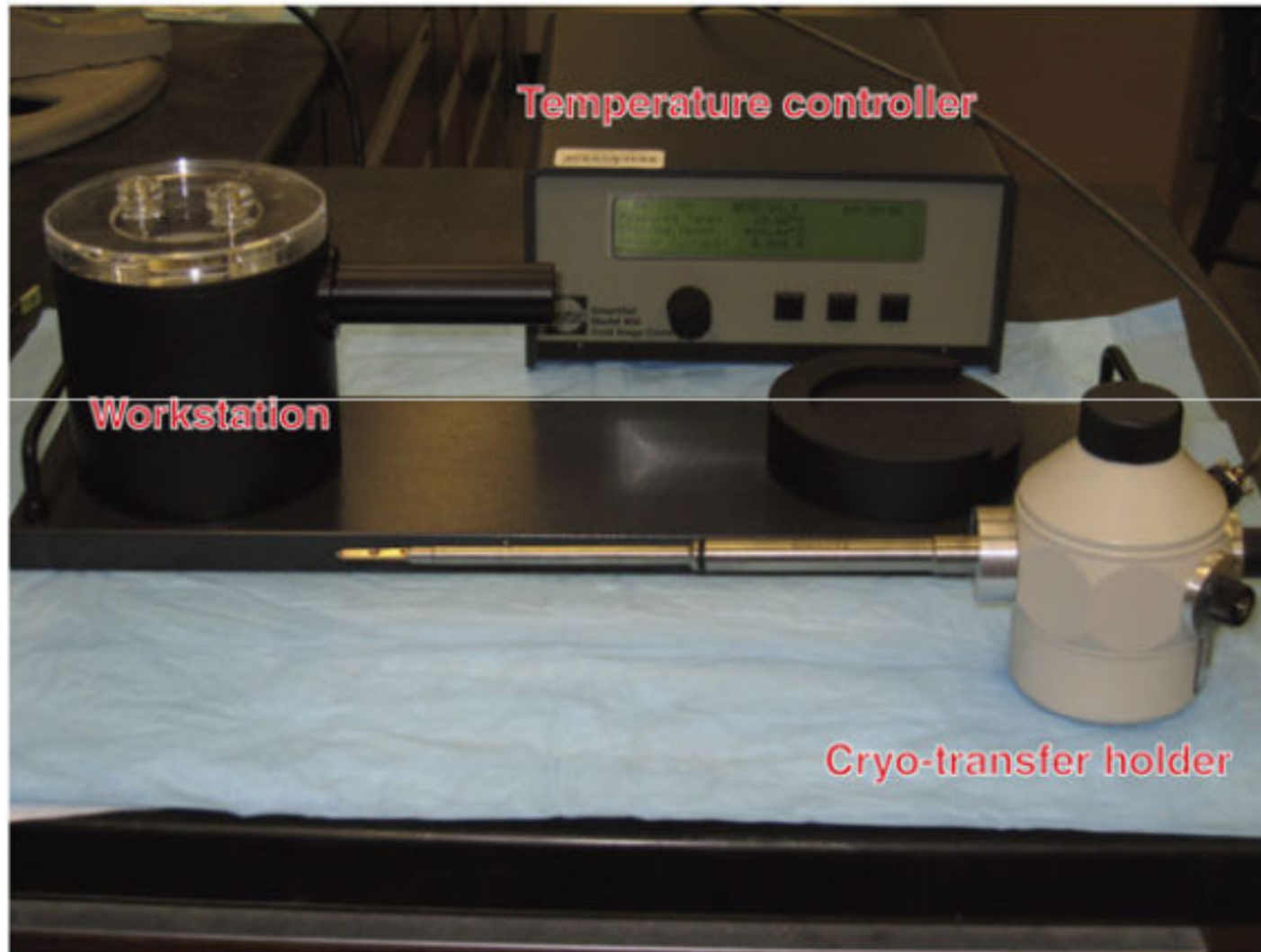
Polaris, FEI

Titan Krios, FEI

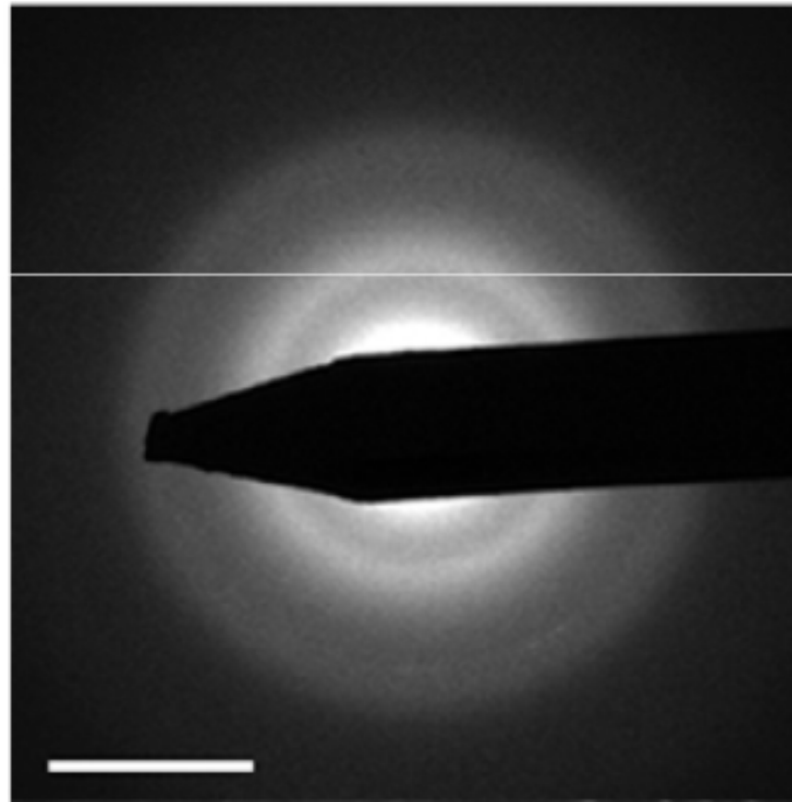

Keep the sample at low temperature! ($<-135^{\circ}\text{C}$)

Is the sample vitreous?

diffraction pattern:

Al-Amouidi, 2002

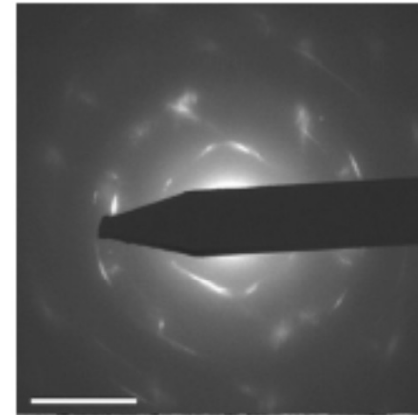
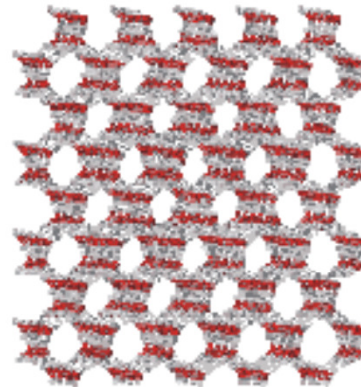

Crystalline ice

"The enemy of electron microscopists"

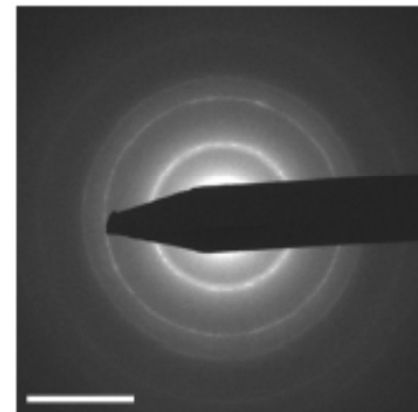
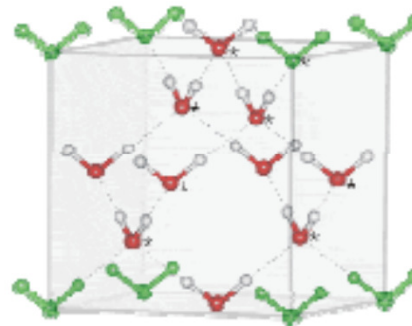
Hexagonal ice

- most of the ice on the earth
- slow freezing

Cubic ice

- metastable, formed at lower temperatures from vapor or at high pressures and low temp. from drops

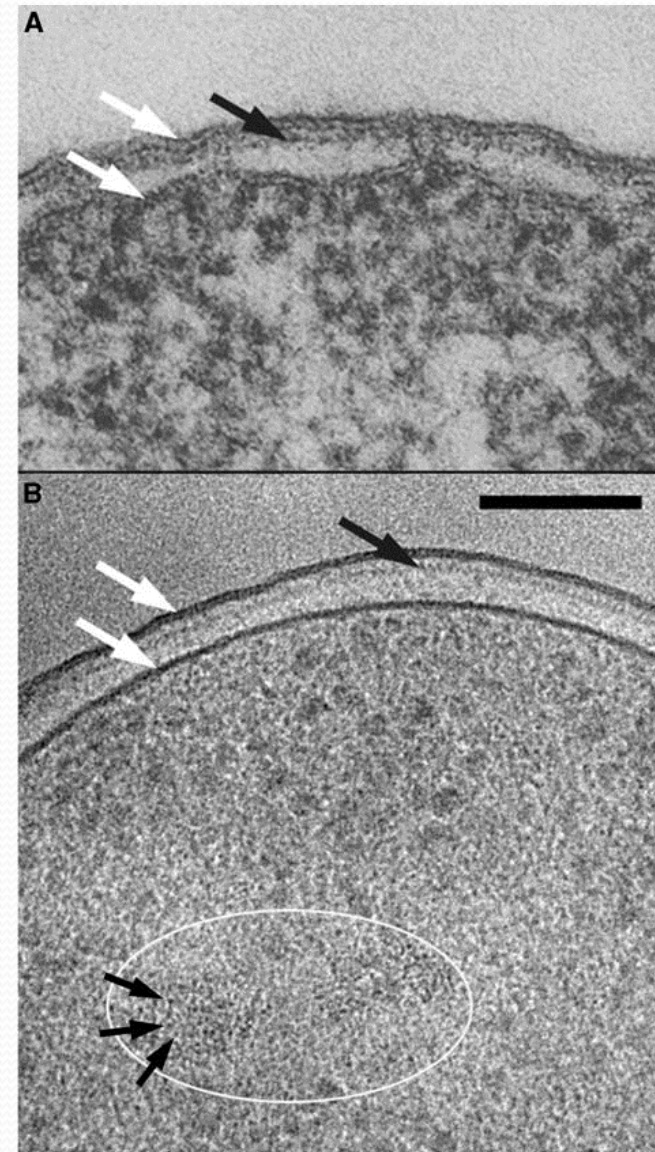
CEMOVIS

The ultrastructure of outer membrane of
gram negative bacteria:

- A. *Escherichia coli*
- B. *Pseudomonas aeruginosa*

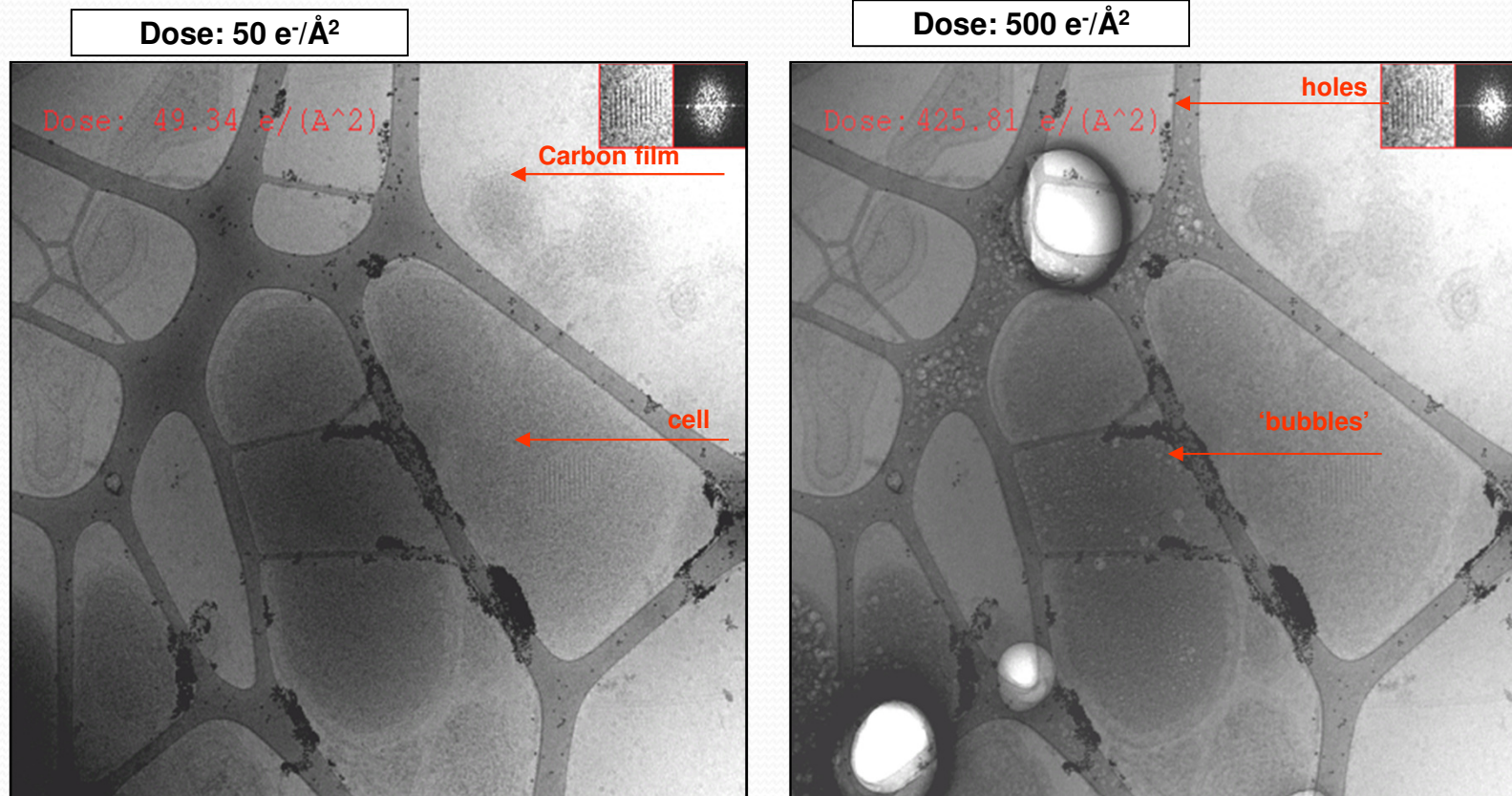
- A. Image of staining agent distribution
- B. Contrast of unaltered native specimen

**A.Al-Amoudi et al.: Cryo-electron microscopy of vitreous sections
EMBO Journal (2004) 3583-3588**

Cryo-electron microscopy

- Dose = current density per unit area j (A/cm²) multiplied by the exposure time t (s) (C/cm², or e⁻/Å², e⁻ = electrons)

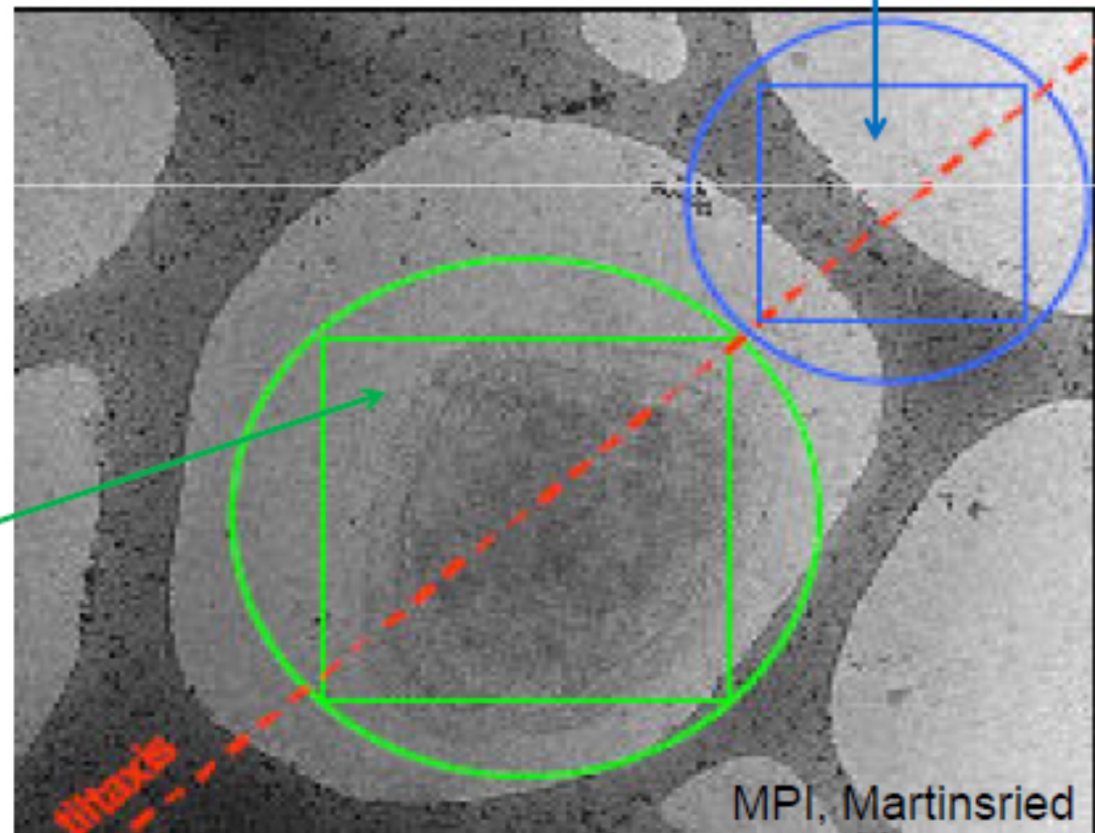
Low dose mode

1. Search (low magnification)
2. Focusing (2-3 μm away from the area of interest)
3. Record

Image: 6-10 electrons/ $\text{\AA}^2$

area of interest

focusing area

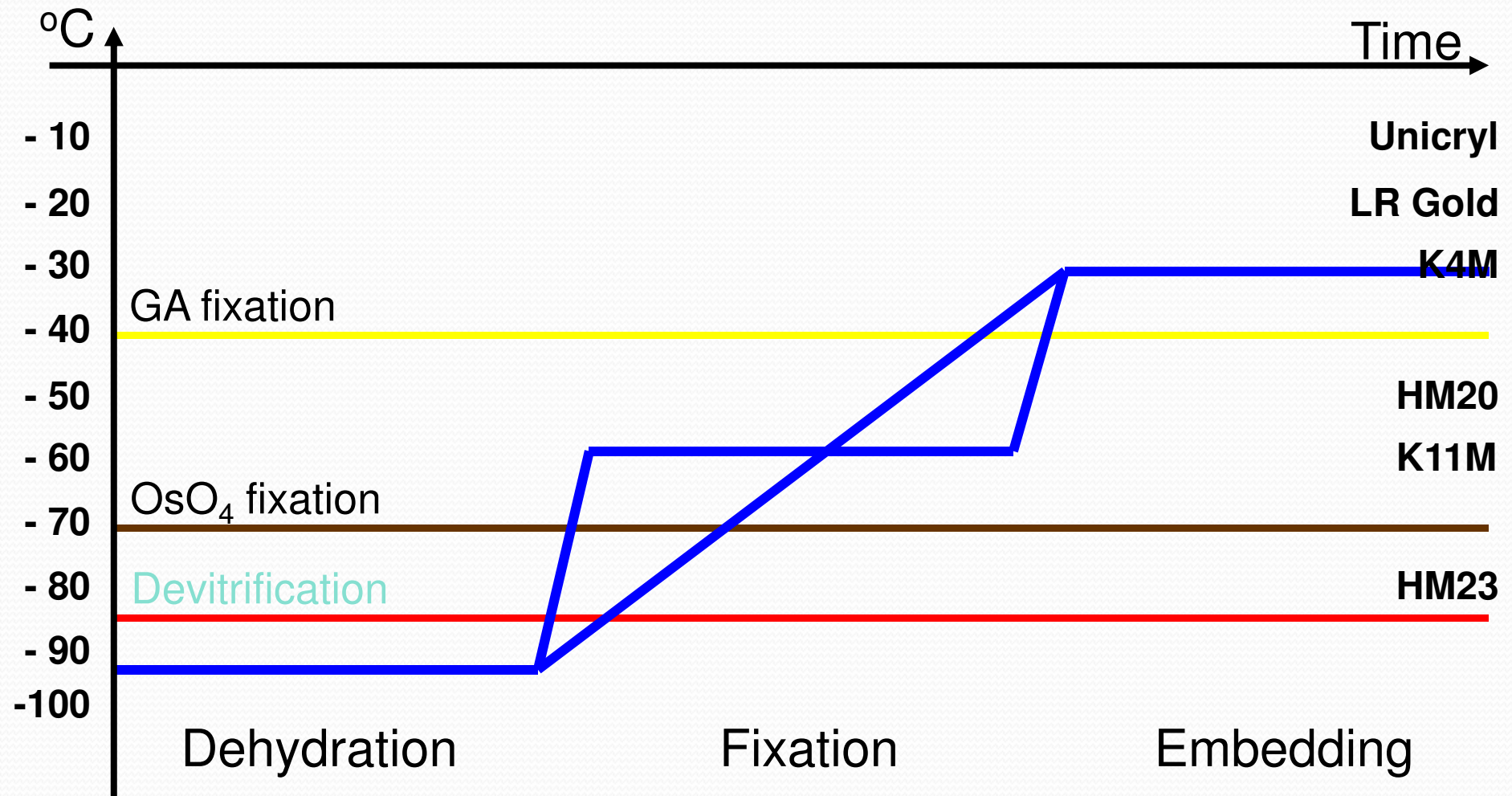

Freeze substitution

- The combination of chemical methods with cryomethods
- The ice in a frozen specimen is replaced at low temperature by anhydrous organic solvent followed by infiltration of resins
- The organic solvent must be liquid below recrystallization point and dissolve additives such as osmium tetroxide, or GA
- Polymerization by UV

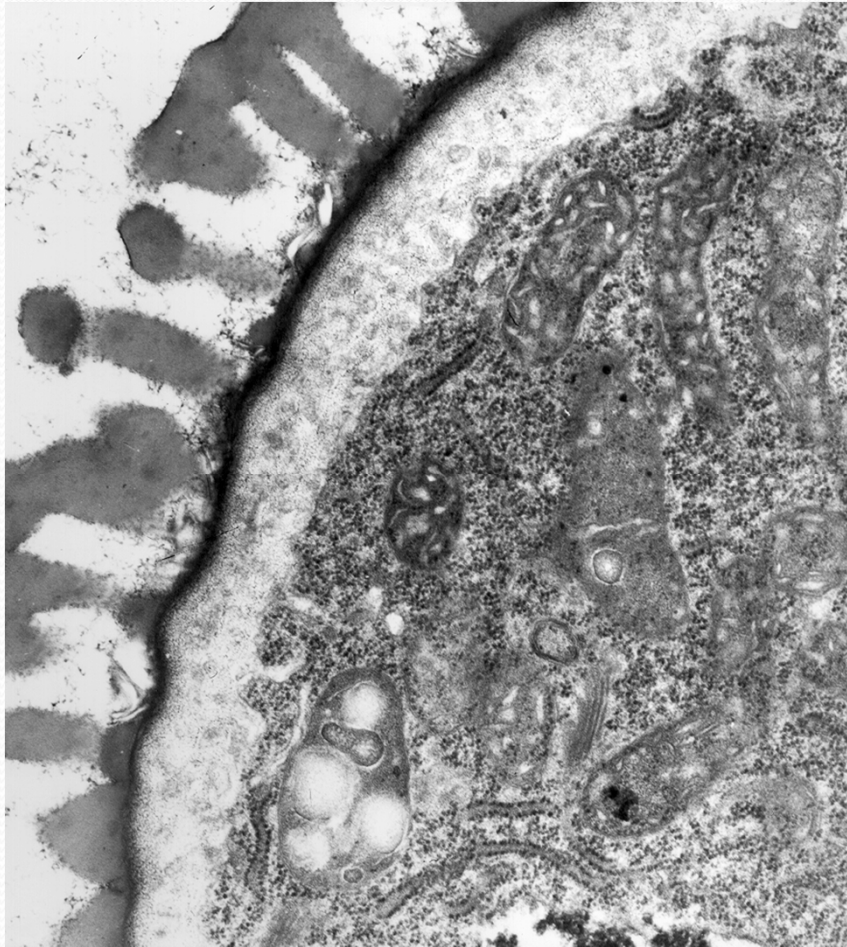
Freeze-Substitution

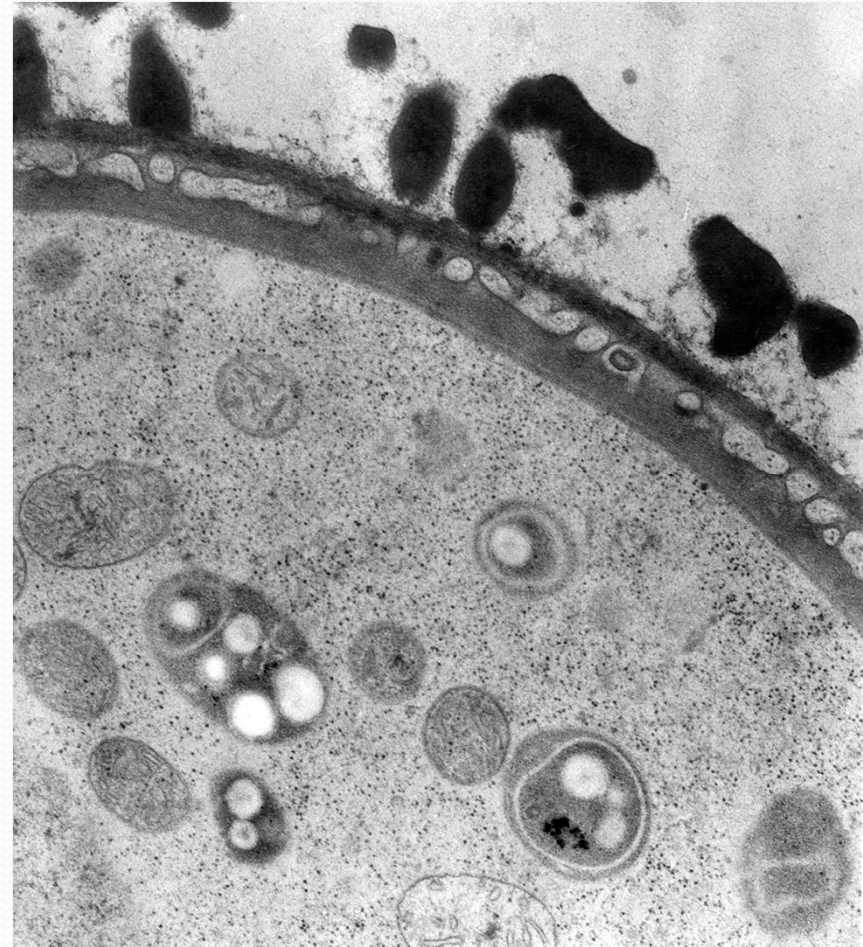

Arabidopsis thaliana

Conventional

Freeze-substitution

A. Omedilla, University of Granada, Granada

Kryofixace

- Výhody

Rychlost

Žádné cizorodé látky

Bez objemových změn

Snížení extrakce

buněčných komponent

Dynamické procesy

- Nevýhody

Kryoprotektant

Malý objem

Dlouhodobé skladování

Rekrystalizace ledu

Přístrojové vybavení

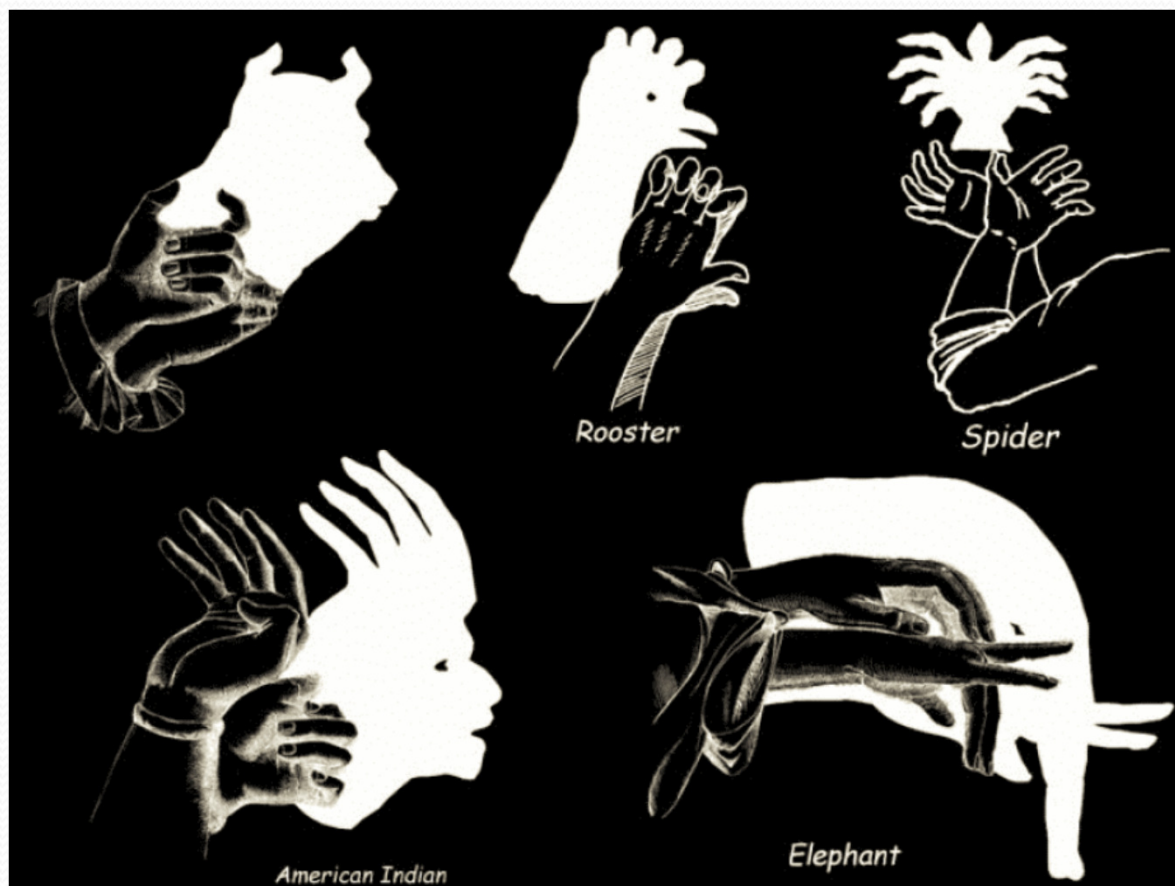

Elektronová tomografie

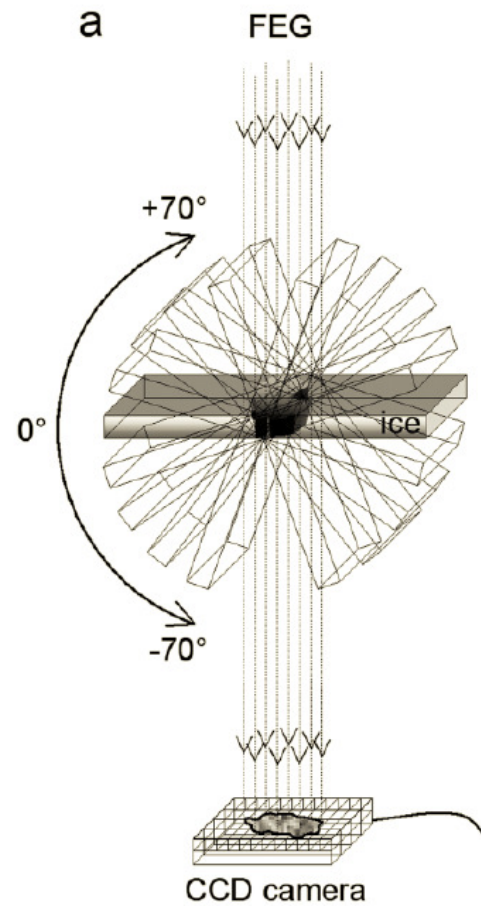
Technika umožňující zobrazení 3D struktur buněk a makromolekul

Původní idea:

R. G. Hart, Science,
159 (1968) 1464-1467

Elektronová tomografie

3D-object $\Rightarrow$ set of 2D-projections

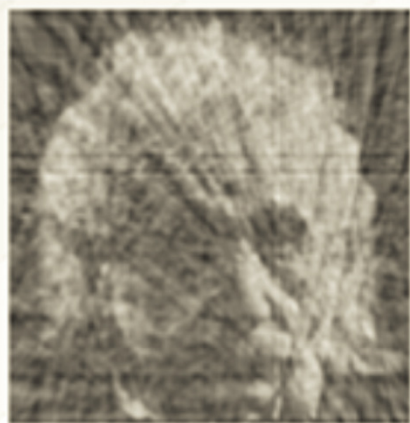

2D-projections $\Rightarrow$ 3D-reconstruction

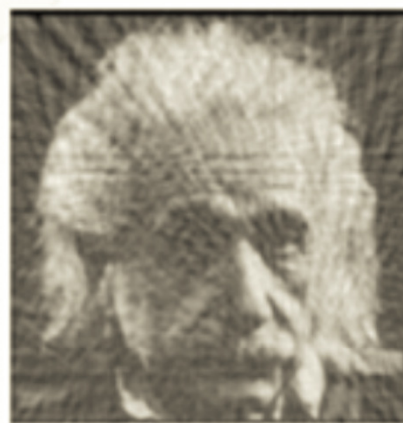

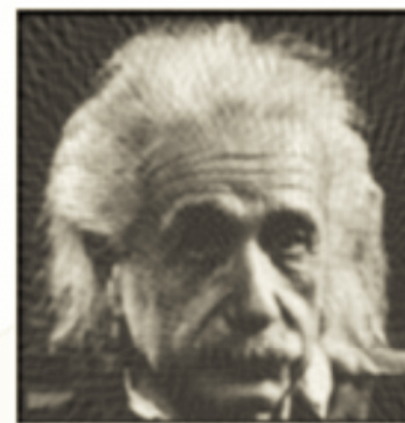
Elektronová tomografie

18 proj. / 10 deg

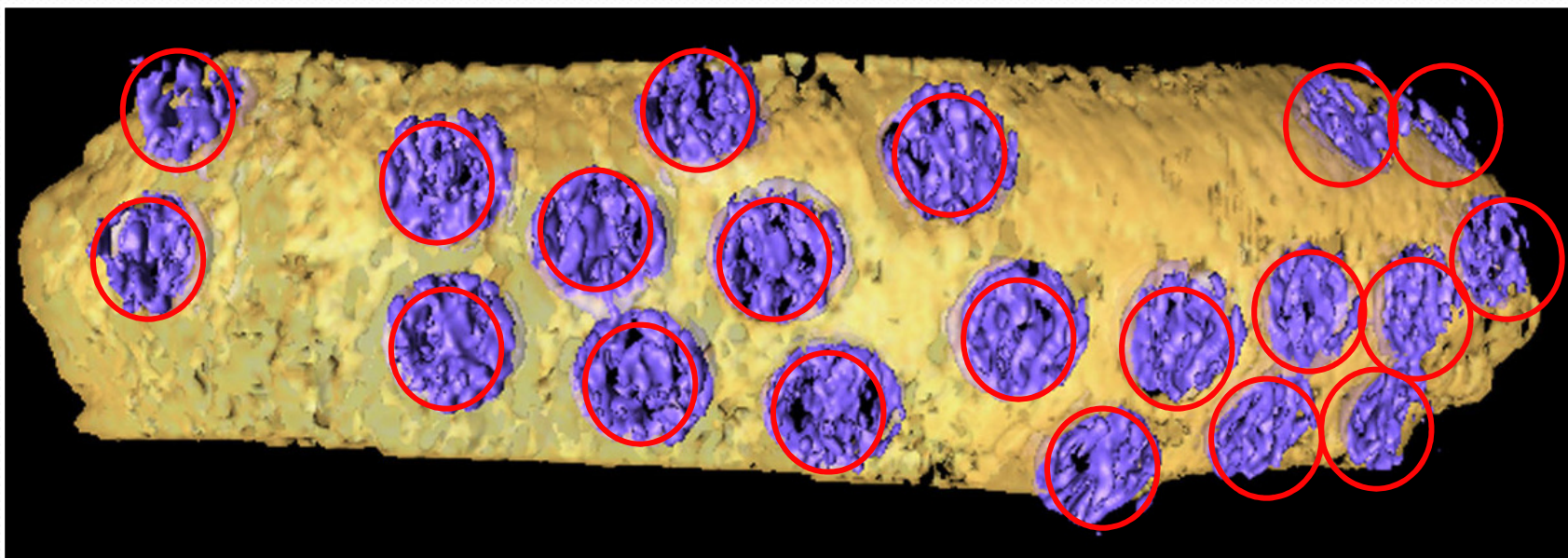
36 proj. / 5 deg

72 proj. / 2.5 deg

Sampling: $\pm 60-70$ degrees, increment 1-2 degree

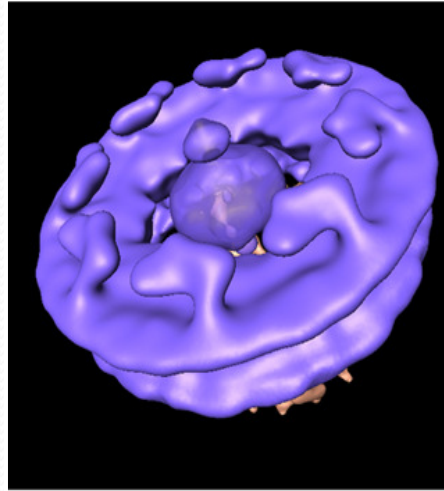
Struktura jaderného póru

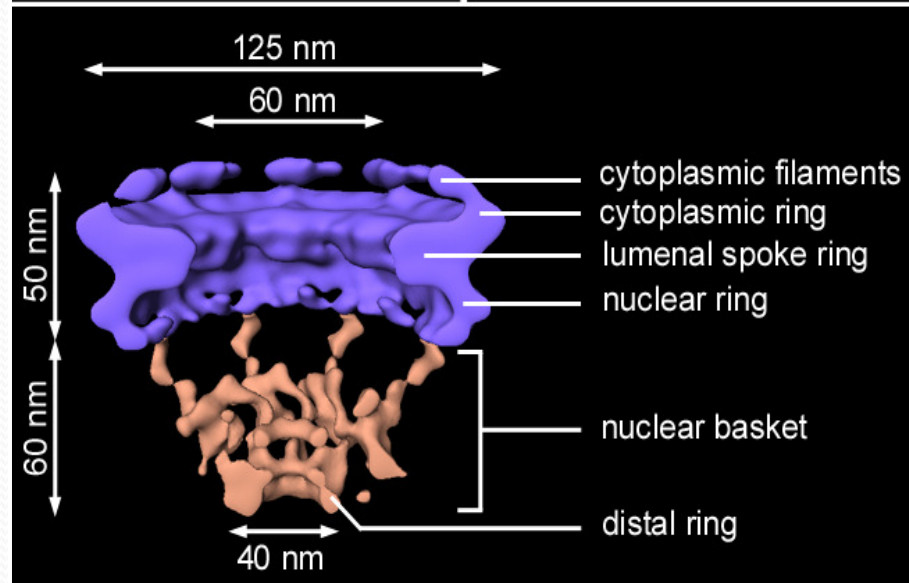
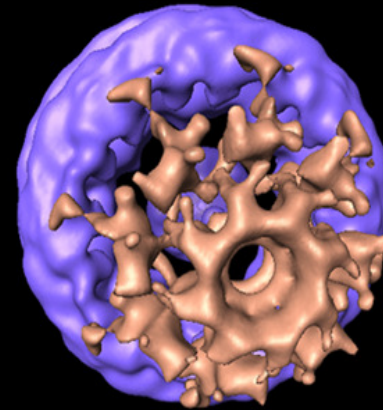

Struktura jaderného póru

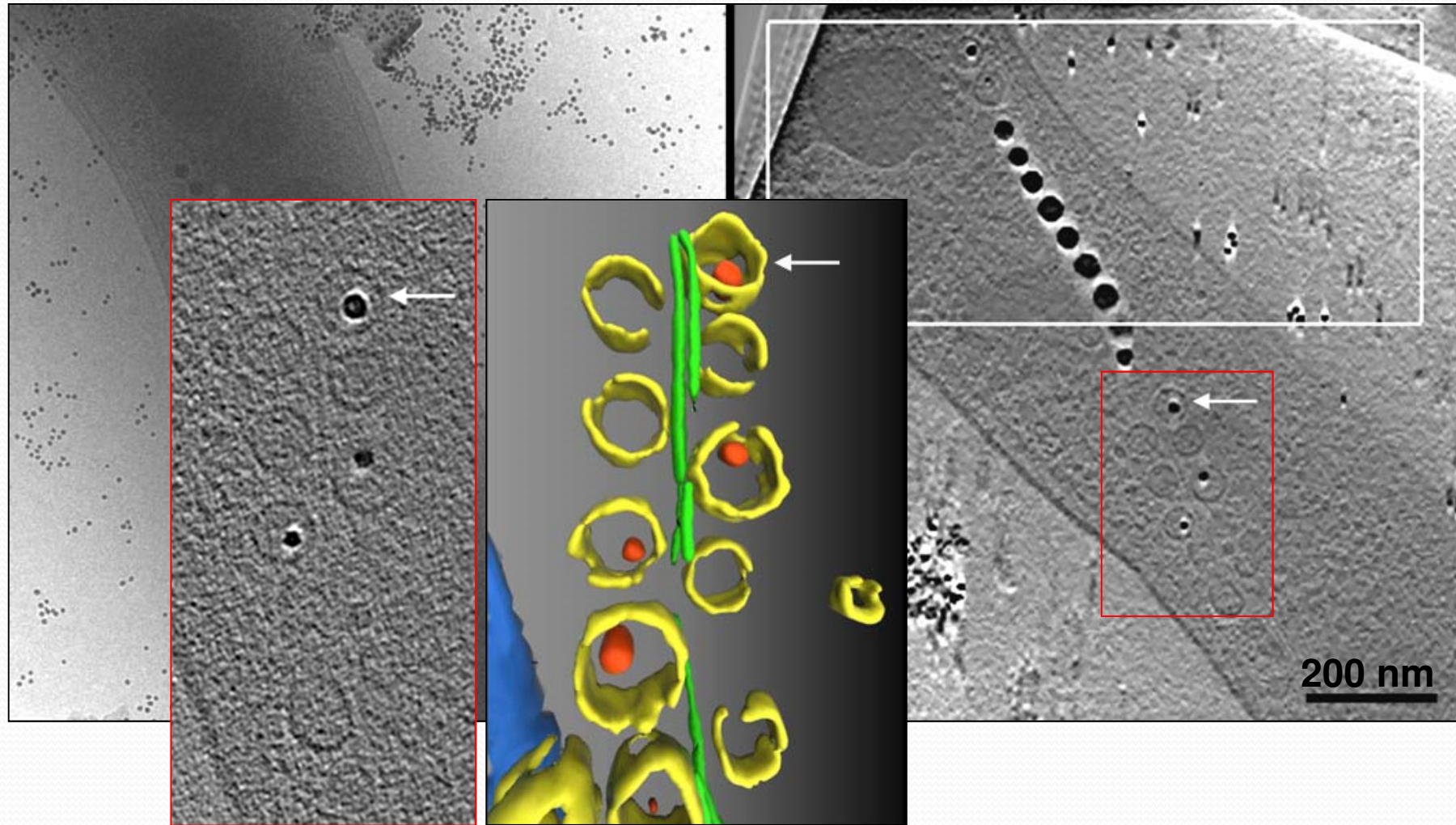
Cytoplasmic
face

Nucleoplasmic
face

Cryo-ET of Magnetospirillum

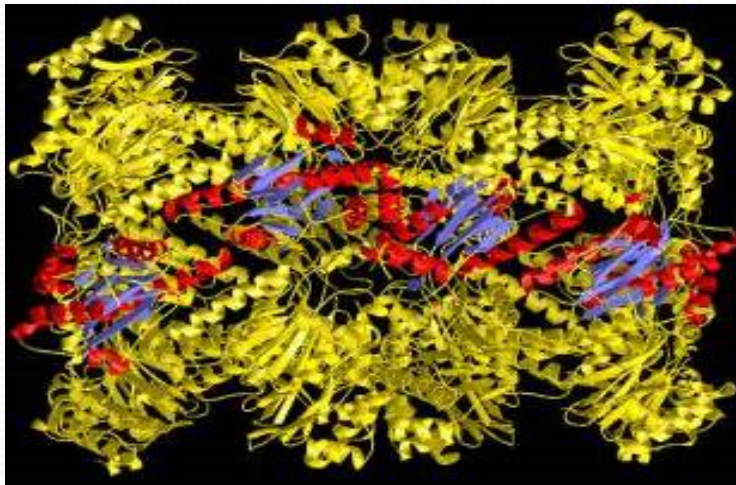

Vizuální proteomika

Prof. Baumeister, Sapporo 2006

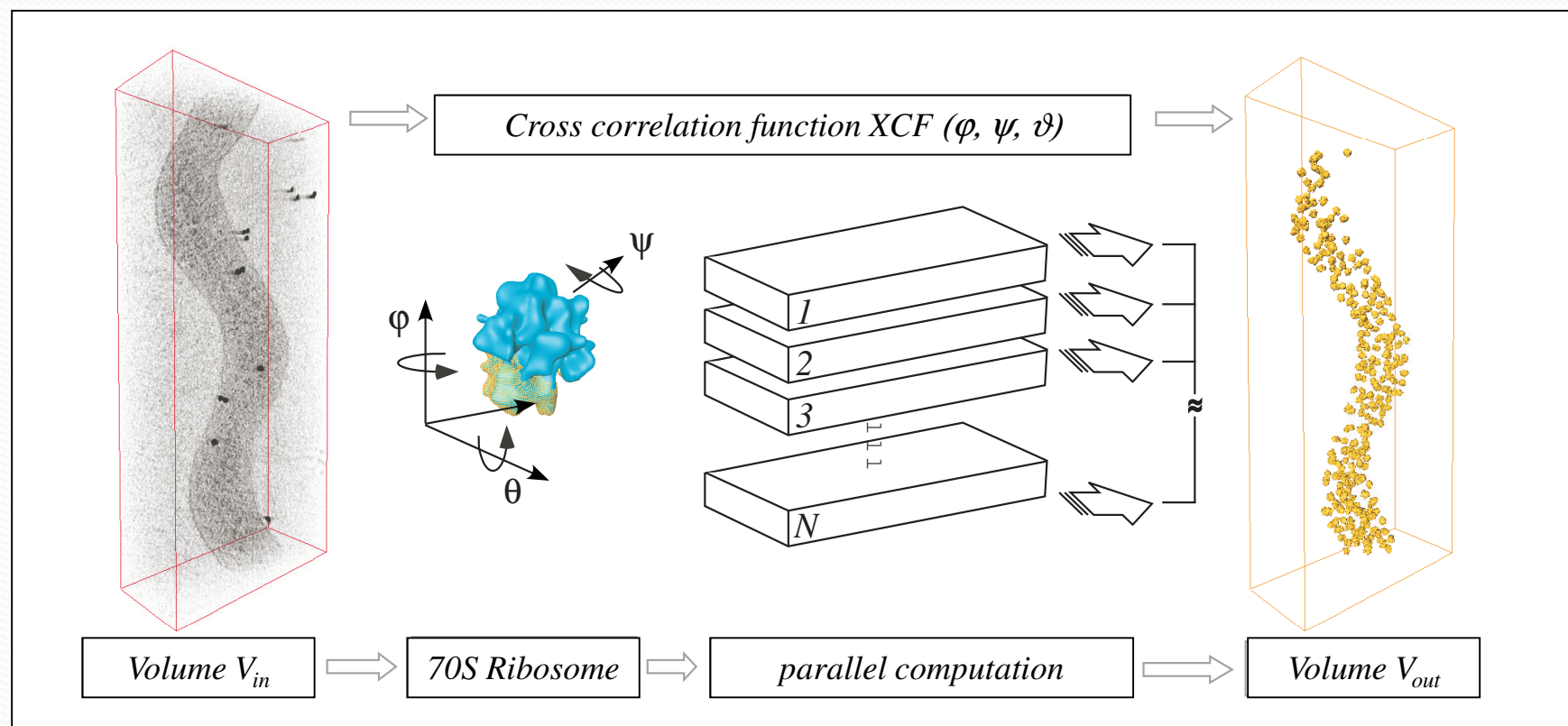
- Cílem vizuální proteomiky je vytvořit atlas biomolekul = soubor map popisujících prostorové uspořádání specifických skupin proteinů
- Kryo EM ve spojení s počítačovými metodami je schopna vytvořit tyto mapy s nanometrovou přesností

20S Proteasome

J. Löwe et al., Science 268 (1995) 533-539

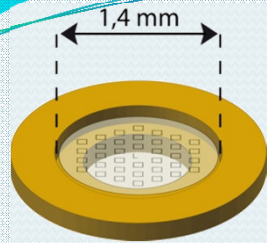
Detekce a identifikace

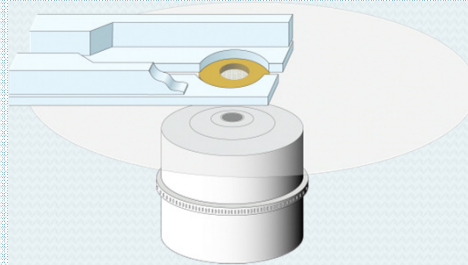

CLEM on Cultured Cells

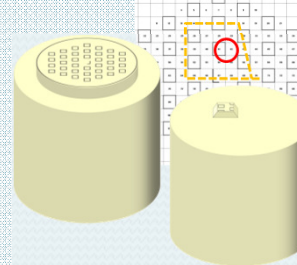
Spiegelhalter C. *et al.* PLoS One Feb 2010

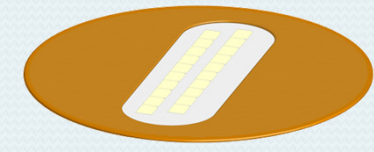
Culture substrate (aclar) with laser carved space coordinates.

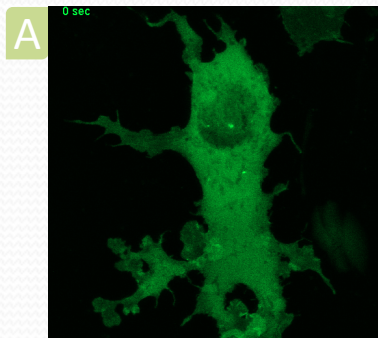
LM imaging on the HPF-ready cultured cells.

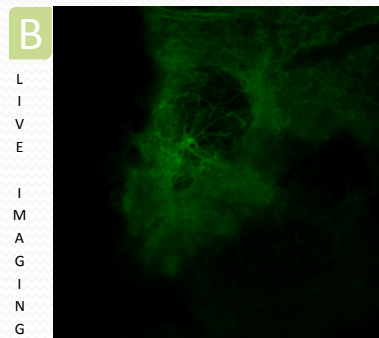
Targeted trimming and ultramicrotomy.

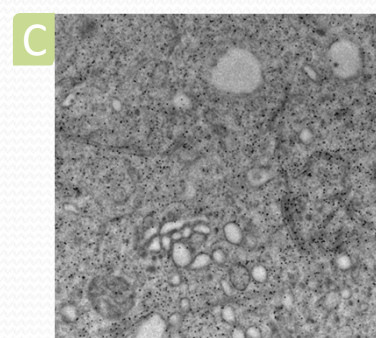
Serial IEM or TEM tomography .

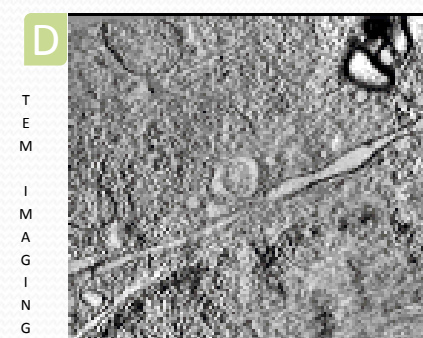
Hypo-osmotic choc in mtm1-GFP cos cells (time-lapse confocal).

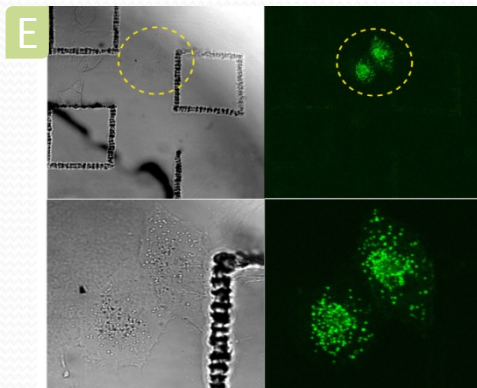
Bin-GFP tubules in cos cells (Z-stack confocal).

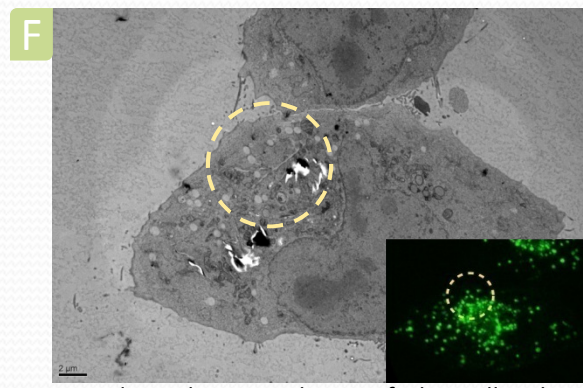
Immunogold @GFP on serial sections (bin1-GFP cos cells).

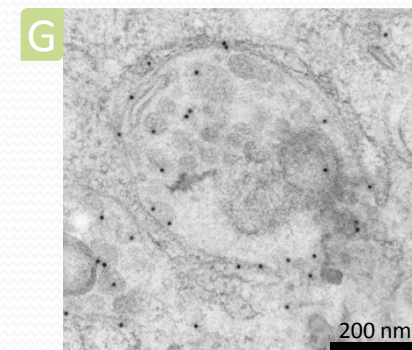
TEM tomography (bin1-GFP cos cells).

Cell of interest targetting with the laser patterned culture substarte.

Correlation between the LM of a live cell and a TEM section. (Hela cell, MLN64-gfp)

Immunogold @ gfp. The GFP signal is localised at the lysosome periphery.

Příprava preparátů pro SEM

Mrazové metody:

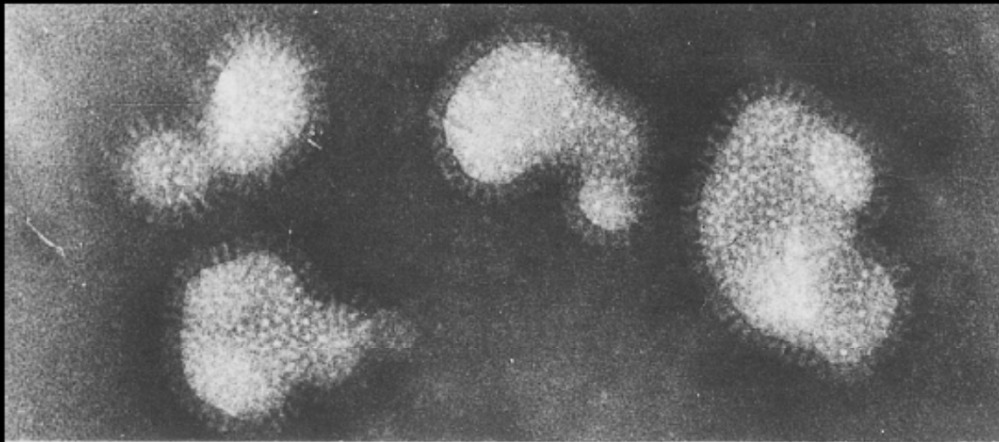
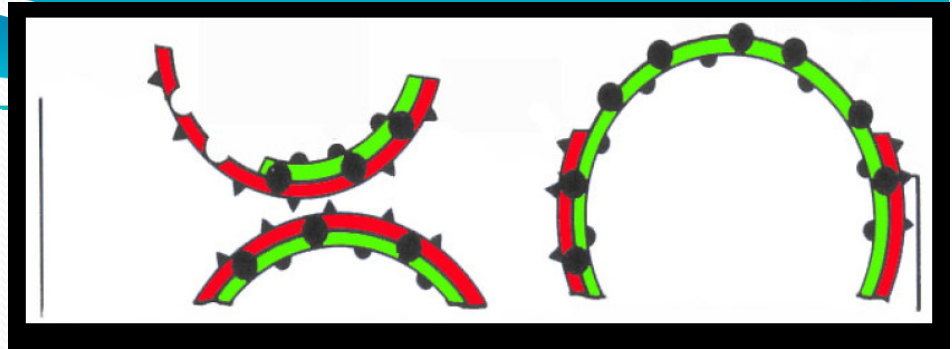
Nejlepší metody pro pozorování biologických vzorků v SEM blízko nativního stavu, dynamické děje

Mrazová fixace – přímé pozorování zmrazeného materiálu

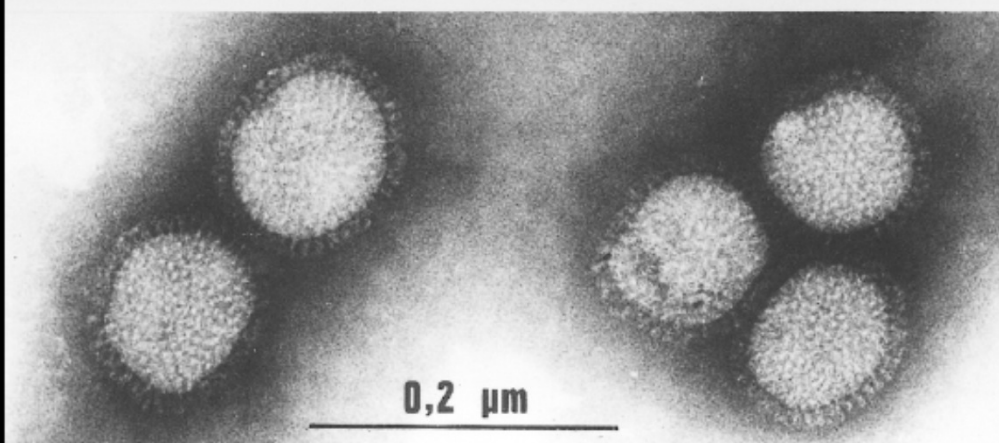
- mrazové sušení (freeze drying)
- mrazové leptání (freeze etching)
- mrazové lámání (freeze fracturing)

Mrázové sušení Freeze Drying

Air-dried

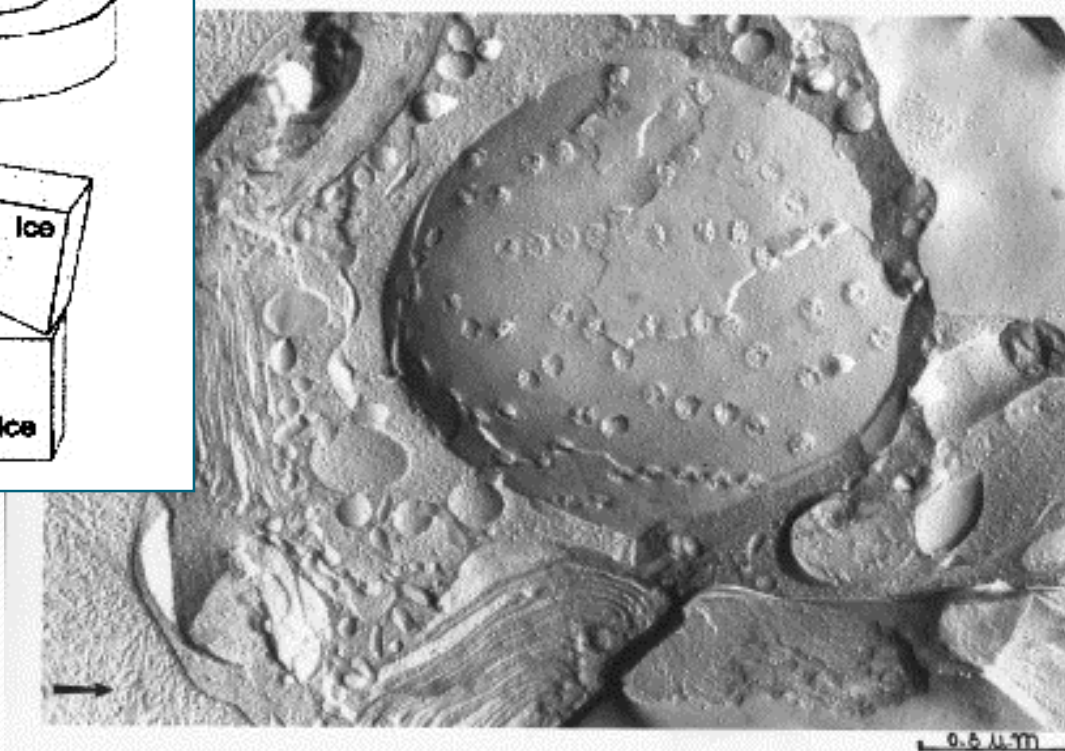
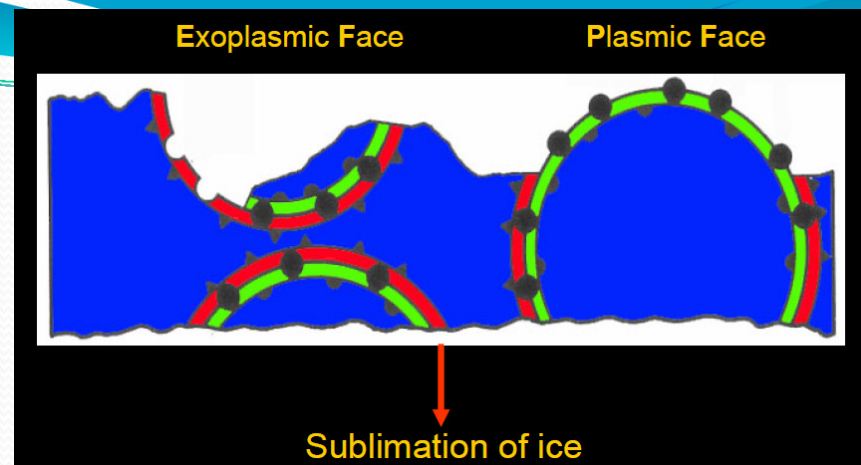
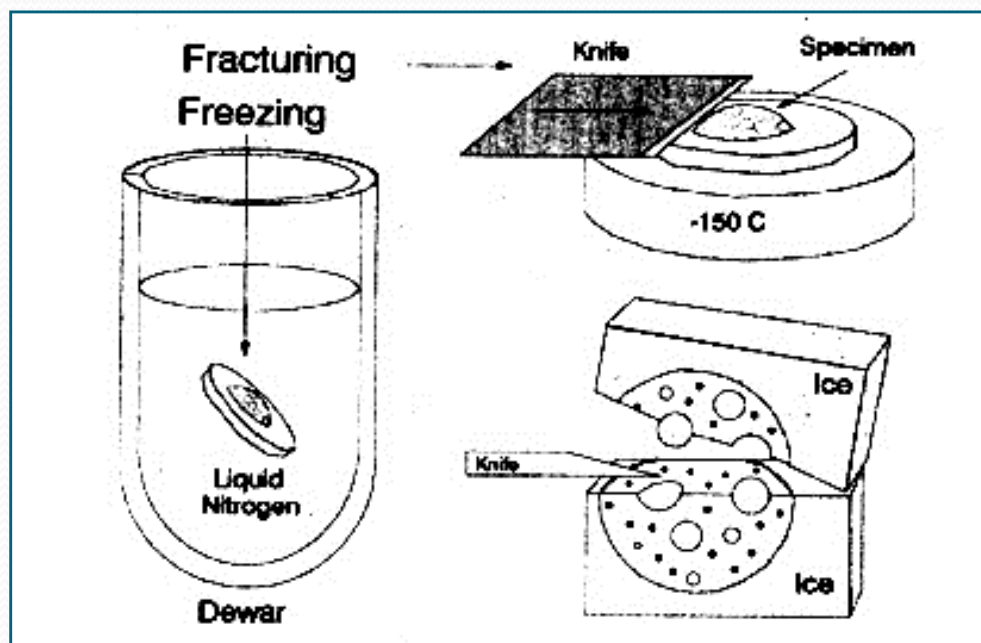

Freeze-dried

Nermut, M.V. and Frank, H. (1971) Fine structure of influenza A2 as revealed by negative staining, freeze-drying and freeze-etching. J. Gen. Virology 10, 37-51.

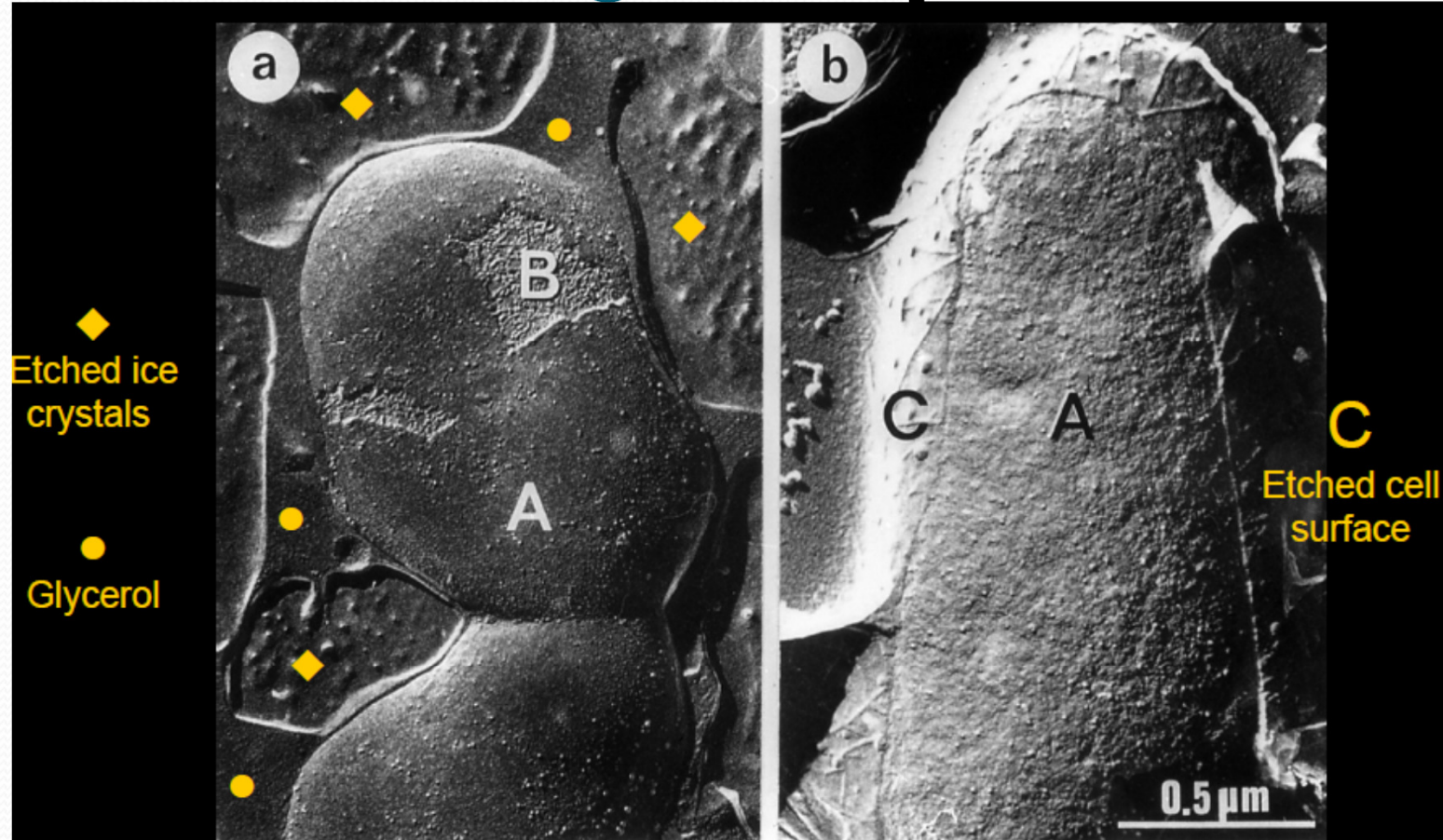
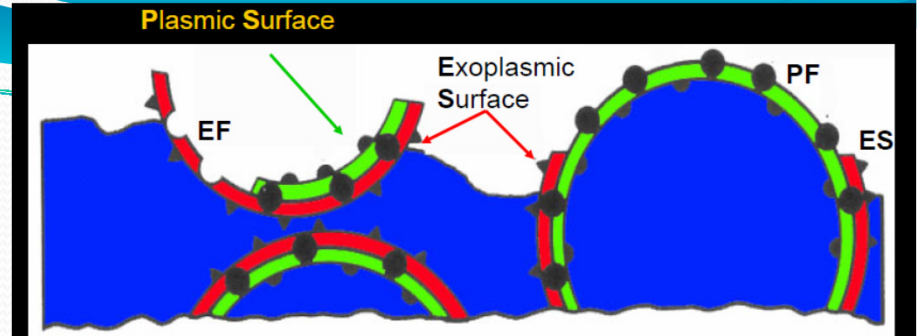
Mrázové lámání

Freeze Fracturing

Mrázové leptání Freeze Etching

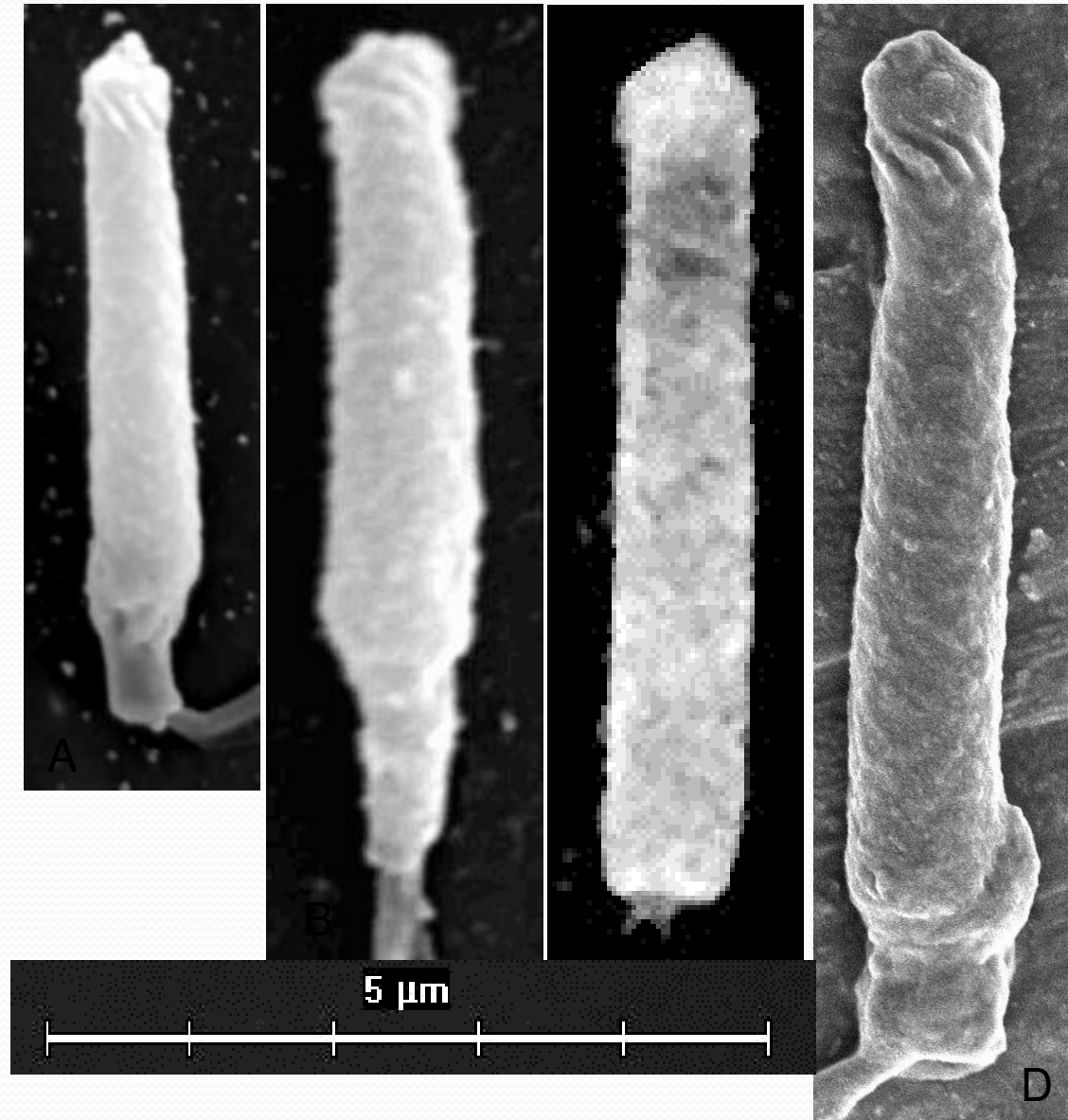

Sonntag, I., Schwarz, H., Hirota, Y. and Henning, U. (1978) Cell envelope and shape of *Escherichia coli*: multiple mutants missing the membran lipoprotein and other major outer membrane proteins. J. Bacteriol. 136, 280-285

SEM

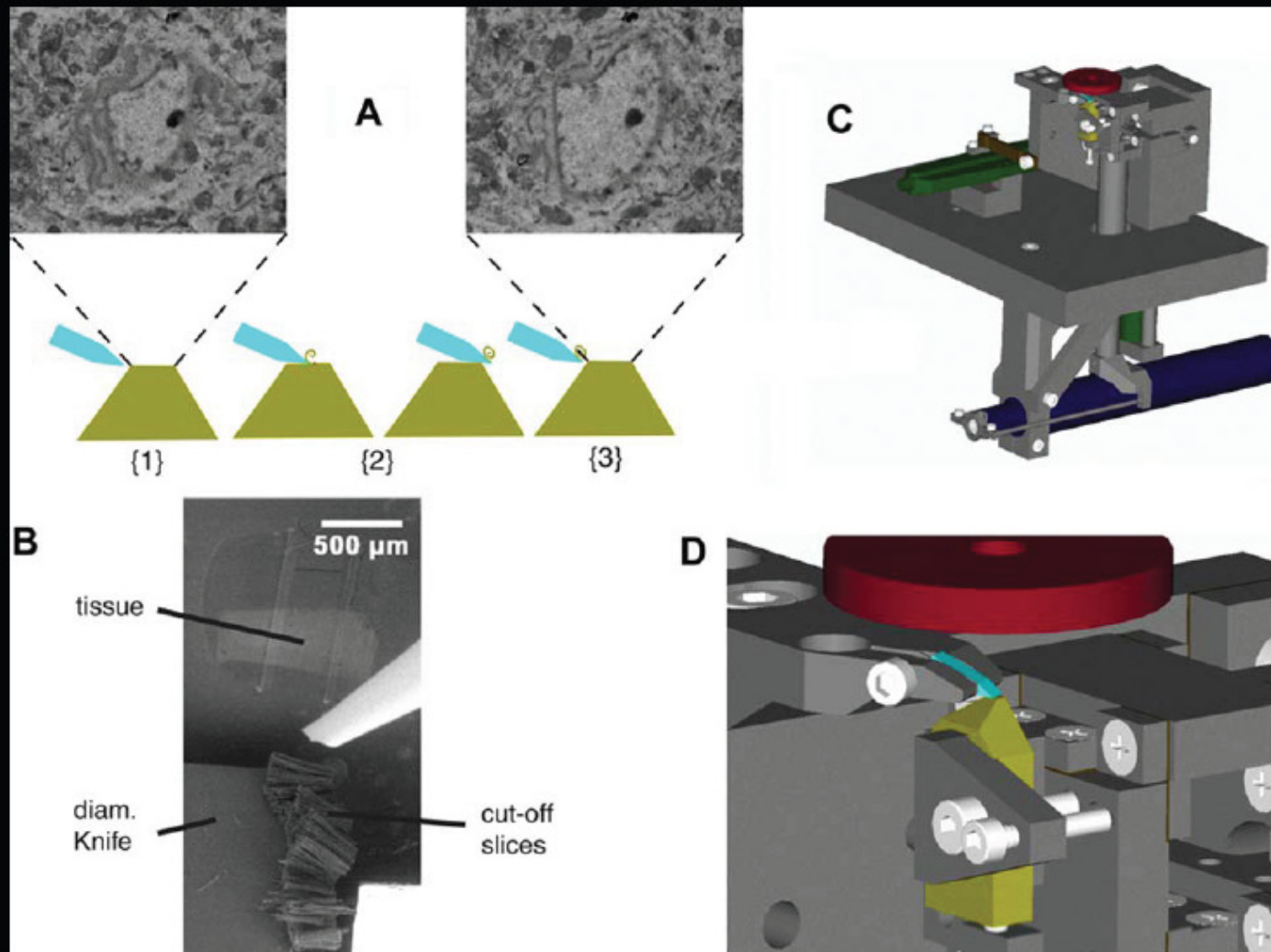
Distribuce velikosti
spermie jesetera
v závislosti na
způsobu přípravy
preparátu:

- A. Sušení CPD
- B. Sušení t-BA
- C. Bez vysušení –
ESEM
- D. Zmrazený -
KryoFESEM

3D rekonstrukce v SEM

Denk, W., and Horstmann, H (2004) Serial block-face scanning electron microscopy to reconstruct three-dimensional tissue nanostructure. PLoS Biology 2(11) 1901-1909.

3D rekonstrukce v SEM

- FIB – použití fokusovaného svazku iontů Ga k odprašování/odřezávání povrchu bločku pro tomografii
- Korelativní mikroskopie: kombinace několika typů mikroskopických metod za účelem získání nových informací o studovaném vzorku v navazujících rozsazích zvětšení (fluorescenční – TEM)

Děkuji za pozornost!

www.microscopy.cz

www.paru.cas.cz/lem

www.natur.cuni.cz/lem